

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 05.07.2000
COM(2000)424 τελικο

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**Όσον αφορά την επίτομη συλλογή κατευθυντήριων γραμμών πολιτικής σε
συγκεκριμένες περιοχές ή τομείς συνεργασίας που πρόκειται να εγκριθεί από την
Κοινότητα στο πλαίσιο του Συμβουλίου Υπουργών ΑΚΕ-ΕΚ**

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Όσον αφορά την επίτομη συλλογή κατευθυντήριων γραμμών πολιτικής σε συγκεκριμένες περιοχές ή τομείς συνεργασίας που πρόκειται να εγκριθεί από την Κοινότητα στο πλαίσιο του Συμβουλίου Υπουργών ΑΚΕ-ΕΚ

Η Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης μεταξύ των κρατών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού, αφενός, και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών αυτής, αφετέρου, συνήφθη τον περασμένο Φεβρουάριο. Η συμφωνία αυτή πρόκειται να διαδεχθεί τη σύμβαση της Λομέ ή οποία έληξε στις 29 Φεβρουαρίου 2000.

Όσον αφορά τις στρατηγικές συνεργασίας, η νέα συμφωνία προτείνει την υιοθέτηση σφαιρικής προσέγγισης για την ανάπτυξη η οποία δίνει έμφαση στους στόχους και στις προτεραιότητες. Αντίθετα με τη σύμβαση της Λομέ, η οποία περιελάμβανε λεπτομερή περιγραφή των περιοχών στήριξης, τα μέρη συμφώνησαν στη συγκέντρωση των αναλυτικών κατευθυντήριων γραμμών και προσανατολισμών πολιτικής σε επίτομη συλλογή κειμένων αναφοράς η οποία θα πρέπει να εγκριθεί από το Συμβούλιο Υπουργών ΑΚΕ-ΕΚ.

Τα κείμενα αυτά προορίζονται να συμπληρώσουν, να προσδιορίσουν ή να αναπτύξουν περαιτέρω τα στοιχεία που αναφέρονται ήδη στο κυρίως κείμενο της συμφωνίας. Τα εν λόγω κείμενα είναι δυνατόν να επανεξετάζονται και να αναπροσαρμόζονται από το Συμβούλιο Υπουργών ΑΚΕ-ΕΚ. Η επίτομη συλλογή θα αναθεωρείται σύμφωνα με τις μεταβαλλόμενες απαιτήσεις της συνεργασίας.

Συνεπώς, η νέα προσέγγιση προβλέπει ευέλικτο μηχανισμό προσαρμογής, σε τακτική βάση, των συγκεκριμένων κατευθυντήριων γραμμών πολιτικής στους διάφορους τομείς συνεργασίας δίχως να τίθενται σε αμφισβήτηση τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στο κείμενο της συμφωνίας.

Η απόφαση έγκρισης της επίτομης συλλογής δεν συνιστά απόφαση με νομική ισχύ κατά την έννοια του άρθρου 300, παράγραφος 2, εδάφιο 2 της συνθήκης ΕΚ. Ωστόσο, προκειμένου να υιοθετηθεί η θέση της Κοινότητας στο πλαίσιο του Συμβουλίου ΑΚΕ-ΕΚ, η Επιτροπή διαβιβάζει το σχέδιο απόφασης στο Συμβούλιο και το καλεί να εγκρίνει το συνημμένο σχέδιο.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Σχέδιο

ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΥΠΟΥΡΓΩΝ ΑΚΕ-ΕΚ

όσον αφορά την επίτομη συλλογή κατευθυντήριων γραμμών πολιτικής σε συγκεκριμένες περιοχές και τομείς συνεργασίας

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΥΠΟΥΡΓΩΝ ΑΚΕ-ΕΚ,

Έχοντας υπόψη τη συμφωνία ΑΚΕ-ΕΚ που υπεγράφη στις 27 και ιδίως το άρθρο 20,

Εκτιμώντας τα εξής:

- (1) Στη συμφωνία ορίζεται ότι για την επίτευξη των στόχων της αναπτυξιακής συνεργασίας ΑΚΕ-ΕΕ θα πρέπει να εφαρμόζονται ολοκληρωμένες στρατηγικές που λαμβάνουν υπόψη οικονομικούς, κοινωνικούς, πολιτιστικούς, περιβαλλοντικούς και θεσμικούς παράγοντες σε τοπικό επίπεδο. Κατά τον τρόπο αυτό, η συνεργασία παρέχει συνεκτικό και κατάλληλο πλαίσιο στήριξης των ιδιαίτερων αναπτυξιακών στρατηγικών κάθε κράτους ΑΚΕ, εξασφαλίζοντας τη συμπληρωματικότητα και την αλληλεπίδραση μεταξύ των διαφόρων παραγόντων.
- (2) Λαμβάνεται συστηματική μέριμνα ώστε να ενσωματώνονται σε όλους τους τομείς συνεργασίας οι ακόλουθες θεματικές και αλληλένδετες ενότητες : θέματα φύλου, περιβαλλοντικά θέματα καθώς και θέματα σχετικά με τη θεσμική ανάπτυξη και την ανάπτυξη των ικανοτήτων. Οι τομείς αυτοί είναι επίσης επιλέξιμοι για κοινοτική χρηματοδότηση.
- (3) Σύμφωνα με το ανωτέρω άρθρο 20 παράγραφος 3, τα λεπτομερή κείμενα σχετικά με τους στόχους και τις στρατηγικές της αναπτυξιακής συνεργασίας, ειδικότερα, τις τομεακές πολιτικές και στρατηγικές ενσωματώνονται σε επίτομη συλλογή η οποία θα παρέχει κατευθυντήριες γραμμές εφαρμογής σε συγκεκριμένες περιοχές ή τομείς συνεργασίας. Τα κείμενα της επίτομης συλλογής είναι δυνατόν να αναθεωρούνται, να αναπροσαρμόζονται ή /και να τροποποιούνται από το Συμβούλιο Υπουργών βάσει σύστασης της Επιτροπής Συνεργασίας για τη Χρηματοδότηση της Ανάπτυξης ΑΚΕ-ΕΚ.
- (4) Για την έγκριση της προαναφερόμενης επίτομης συλλογής απαιτείται απόφαση του Συμβουλίου Υπουργών ΑΚΕ-ΕΚ.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ:

Άρθρο 1

Το Συμβούλιο εγκρίνει τη συνημμένη επίτομη συλλογή για τις στρατηγικές συνεργασίας που αναφέρεται στη Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης ΑΚΕ-ΕΚ. Η επίτομη αυτή συλλογή δεν επηρεάζει την ερμηνεία των διατάξεων της Συμφωνίας Εταιρικής Σχέσης ΑΚΕ-ΕΚ.

Άρθρο 2

Η παρούσα απόφαση αρχίζει να ισχύει την ημέρα της έκδοσής της.

Έγινε στ ,

*Για το Συμβούλιο Υπουργών ΑΚΕ-ΕΚ
Ο Πρόεδρος*

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΚΡΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ, ΤΗΣ ΚΑΡΑΪΒΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΙΡΗΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΑΥΤΗΣ

Επιτομή σχετικά με τις στρατηγικές συνεργασίας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ	9
Γεωργική και αγροτική ανάπτυξη	9
Αγροτική ανάπτυξη	9
Επισιτιστική ασφάλεια	10
Γεωργία.....	11
Ζωικό κεφάλαιο	13
Δασοκομία	14
Ανάπτυξη της αλιείας	15
Ανάπτυξη του τομέα των μεταφορών	17
Βιομηχανική ανάπτυξη.....	18
Ανάπτυξη των ορυκτών πόρων.....	19
Ενεργειακή ανάπτυξη	21
Ανάπτυξη του εμπορίου και των επιχειρήσεων.....	23
Ανάπτυξη του εμπορίου	23
Επιχειρηματική ανάπτυξη.....	25
Θεμιτό εμπόριο	27

Ανάπτυξη του τομέα των υπηρεσιών	27
Θαλάσσιες μεταφορές	27
Αεροπορικές μεταφορές	28
Ανάπτυξη του τουρισμού	29
Τηλεπικοινωνίες και κοινωνία πληροφοριών	30
Ανάπτυξη πρώτων υλών	32
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ	32
Εκπαίδευση και κατάρτιση	32
Επιστημονική, τεχνολογική και ερευνητική συνεργασία	34
Υγεία και διατροφή	36
Καταπολέμηση του ιού HIV/AIDS	38
Δημογραφία και οικογενειακός προγραμματισμός	40
Πολιτιστική ανάπτυξη	42
ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ	44
Ισότητα των φύλων	44
Περιβάλλον	46
Θεσμική ανάπτυξη και δημιουργία υποδομής	48
ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	51
Πολιτική ανταγωνισμού	51
Προστασία δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας	51
Τυποποίηση και πιστοποίηση	51
Υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά μέτρα	52

Εμπόριο και περιβάλλον.....	52
Εμπόριο και κανόνες εργασίας	52
Πολιτική καταναλωτών και προστασία της υγείας των καταναλωτών.....	52
ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ.....	52
Ενημέρωση των μη κρατικών φορέων και διαβουλεύσεις με αυτούς	52
Αποκεντρωμένη συνεργασία	54

**ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΚΡΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ,
ΤΗΣ ΚΑΡΑΪΒΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΙΡΗΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΑΥΤΗΣ**

Επιτομή σχετικά με τις στρατηγικές συνεργασίας

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η παρούσα επιτομή κειμένων σχετικών με τις στρατηγικές συνεργασίας αποσκοπεί να παράσχει λεπτομερή κείμενα αναφοράς όσον αφορά τους στόχους, τους πολιτικούς προσανατολισμούς και τις επιχειρησιακές κατευθύνσεις σε συγκεκριμένους τομείς συνεργασίας, σύμφωνα με το άρθρο 20 παράγραφος 3 της συμφωνίας εταιρικής σχέσης ΑΚΕ-ΕΚ. Αυτοί οι προσανατολισμοί και κατευθύνσεις θα αναπτύσσονται και θα εφαρμόζονται στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης προσέγγισης για της στρατηγικές συνεργασίας, όπως καθορίζονται στη συμφωνία και με βάση τις διατάξεις της χρηματοδοτικής συνεργασίας για την ανάπτυξη.
2. Η επιτομή θα ενημερώνεται τακτικά, ακολουθώντας τις εξελίξεις των αναγκών στον τομέα της συνεργασίας. Τα κατωτέρω κείμενα αναφοράς είναι δυνατόν να αναθεωρούνται, να συμπληρώνονται ή/και να τροποποιούνται από το Συμβούλιο των Υπουργών με βάση συστάσεις της επιτροπής συνεργασίας ΑΚΕ-ΕΚ για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης.
3. Η παρούσα επιτομή δεν αποσκοπεί να καλύψει εξαντλητικά το σύνολο της συνεργασίας και ο κατάλογος θεμάτων και τομέων που περιλαμβάνονται στην παρούσα δομή είναι απλώς ενδεικτικός. Καθ' οδόν μπορεί να προστεθούν νέοι τομείς που ίσως φανούν ενδιαφέροντες για τη χάραξη στρατηγικών συνεργασίας.
4. Τα κείμενα βασίζονται σε εν εξελίξει πολιτικά έγγραφα, στα οποία περιλαμβάνονται ανακοινώσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ψηφίσματα, συμπεράσματα και αποφάσεις του Συμβουλίου της ΕΕ, καθώς και έγγραφα πολιτικής που απορρέουν από το συμβούλιο ΑΚΕ. Αν και στην παρούσα πρώτη έκδοση της επιτομής δεν γίνεται συγκεκριμένη αναφορά στα εν λόγω έγγραφα πολιτικής, αυτά είναι δυνατόν να αναφέρονται και να συζητούνται, εφόσον χρειάζεται, σε τακτική βάση από το Συμβούλιο των Υπουργών.

2. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

2.1. Γεωργική Και Αγροτική Αναπτυξη

2.1.1. Αγροτική ανάπτυξη

5. Η αγροτική ανάπτυξη αποτελεί ευρύτερη έννοια που καλύπτει τους περισσότερους τομείς της πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας. Η κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη βιώσιμη ανάπτυξη και την εξάλειψη της φτώχειας. Επομένως η συνεργασία θα αποσκοπεί στη βελτίωση της ευημερίας του αγροτικού πληθυσμού, ως συμβολή στο διαρκή περιορισμό της φτώχειας. Θα προωθεί τομεακές πολιτικές και στρατηγικές προκειμένου να επιτευχθεί η οικονομική ανάπτυξη και η δίκαιη κοινωνική ανάπτυξη με βάση την αειφόρο διαχείριση των φυσικών πόρων.
6. Προκειμένου να τονωθεί η αγροτική οικονομία και να συνδεθεί με τις εθνικές αναπτυξιακές προσπάθειες, η συνεργασία θα επικεντρώνεται στη χάραξη πολυτομεακών αγροτικών στρατηγικών, οι οποίες θα αποσκοπούν στην καθιέρωση ενός στρατηγικού πλαισίου για τον αποκεντρωμένο σχεδιασμό και την κατανομή και διαχείριση των πόρων. Αυτές οι στρατηγικές θα συνδυάζουν την κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική διάσταση της αγροτικής ανάπτυξης. Για να αυξηθεί η σχετικότητα και η απήχησή τους, οι ως άνω στρατηγικές θα σχεδιάζονται και θα υλοποιούνται με τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων.
7. Προκειμένου να διασφαλιστεί η συμμετοχή σε ικανοποιητικό βαθμό της κοινωνίας πολιτών στη διαδικασία χάραξης στρατηγικής και να ενισχυθεί ο ρόλος των γυναικών, ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στον σχεδιασμό και την υλοποίηση στρατηγικών, οι οποίες διασφαλίζουν ότι λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα ώστε να προωθούνται μεταξύ άλλων :
 - α) η οργάνωση, η ενίσχυση και η βελτίωση των δυνατοτήτων των παραγωγών και των τοπικών κοινοτήτων προκειμένου να καταστούν ενεργοί εταίροι κατά τις διαδικασίες σχεδιασμού και υλοποίησης·
 - β) η πλήρης συμμετοχή των γυναικών και η αναγνώριση του ενεργού ρόλου που διαδραματίζουν ως πλήρεις εταίροι κατά τις διαδικασίες αγροτικής παραγωγής και οικονομικής ανάπτυξης·
 - γ) η διαθεσιμότητα κοινωνικών και χρηματοοικονομικών υπηρεσιών (συμπεριλαμβανομένης της επέκτασής τους) στις αγροτικές περιοχές και η ισότιμη πρόσβαση των ανδρών και των γυναικών σε αυτές·
 - δ) η ανάπτυξη των δυνατοτήτων διοίκησης σε τοπικό και κεντρικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένης της επιμόρφωσης του προσωπικού·
 - ε) η αειφόρος συμμετοχική διαχείριση των κοινών φυσικών πόρων· και
 - στ) η αποκέντρωση του σχεδιασμού και η καθιέρωση τομεακών προϋπολογισμών καθώς και η ενίσχυση των τοπικών δυνατοτήτων, με σκοπό να ενισχυθεί η

αποτελεσματικότητα και η διαφάνεια κατά τη διαχείριση των χρηματοδοτικών πόρων και του ανθρώπινου δυναμικού.

2.1.2. *Επισιτιστική ασφάλεια*

8. Η επισιτιστική ασφάλεια αποτελεί έννοια, η οποία αποδίδει έμφαση στη διαθεσιμότητα ανά πάσα στιγμή επαρκούς ποσότητας τροφίμων ικανοποιητικής θρεπτικής αξίας και στην πρόσβαση των οικογενειών και των μεμονωμένων ατόμων σε αυτά. Κατά συνέπεια, η επίτευξη της επισιτιστικής ασφάλειας αποτελεί θεμελιώδες βήμα για την καταπολέμηση της φτώχειας. Η συνεργασία αποσκοπεί στην υποστήριξη των πολιτικών και θεσμικών μεταρρυθμίσεων καθώς και των επενδύσεων που απαιτούνται για την προώθηση της επισιτιστικής ασφάλειας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένων θεμάτων που αφορούν την ανάπτυξη των κατάλληλων ικανοτήτων διαχείρισης κρίσεων.
9. Επομένως, το φάσμα των παρεμβάσεων περιλαμβάνει :
 - στήριξη για τη χάραξη και την εφαρμογή στρατηγικών επισιτιστικής ασφαλείας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, με τις οποίες να αντιμετωπίζονται τα ζητήματα της διαθεσιμότητας ειδών διατροφής, της πρόσβασης σε αυτά και της θρεπτικής ποιότητάς τους, με στόχο να ενισχυθεί η ικανότητα των κρατών ΑΚΕ να ανταποκρίνονται σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης και να βελτιωθούν οι δυνατότητες πρόβλεψης όσον αφορά τον επισιτιστικό εφοδιασμό τους·
 - στήριξη για την επίτευξη κατάλληλου μακροοικονομικού και θεσμικού περιβάλλοντος που να παρέχει τη δυνατότητα ευρείας και δίκαιης ανάπτυξης του εισοδήματος·
 - τομεακές προσεγγίσεις για τη βελτίωση των οικονομικών και κοινωνικών υπηρεσιών, συνοδευόμενων, εφόσον απαιτείται από στοχοθετημένα προγράμματα για τους φτωχούς με στόχο τον περιορισμό της τρωτότητάς τους·
 - στήριξη της υδατικής ασφάλειας και ιδίως των προσπαθειών για τη βελτίωση της πρόσβασης του πληθυσμού σε καθαρά ύδατα για αποχετευτικούς, διατροφικούς και παραγωγικούς σκοπούς, κατά τρόπο αειφόρο και δίκαιο· και
 - στήριξη των προσπαθειών των κρατών ΑΚΕ να αυξήσουν τη διαθεσιμότητα ειδών διατροφής, με τη διευκόλυνση των εμπορικών ροών όσον αφορά τα προϊόντα διατροφής σε εθνικό, περιφερειακό και ενδοπεριφερειακό επίπεδο και με τη βελτίωση του συντονισμού των πολιτικών και των στρατηγικών μεταξύ των ενδιαφερόμενων χωρών.
10. Η συνεργασία θα επικεντρώνεται σε παρεμβάσεις επισιτιστικής ασφάλειας, οι οποίες είναι οικονομικά, τεχνικά, χρηματοδοτικά και περιβαλλοντικά βιώσιμες και οι οποίες ενσωματώνουν σταθερά συνεπείς πολιτικές και στρατηγικές στο συγκεκριμένο τομέα.
11. Οι δράσεις επισιτιστικής βοήθειας αποφασίζονται με βάση τους κανόνες και τα κριτήρια που θεσπίζει η Κοινότητα για όλους τους δικαιούχους αυτού του είδους

ενίσχυσης. Με την επιφύλαξη αυτών των κανόνων και της ελευθερίας λήψης αποφάσεων που διαθέτει η Κοινότητα σε αυτόν τον τομέα, οι δράσεις επισιτιστικής βοήθειας διέπονται από τις ακόλουθες γενικές κατευθύνσεις:

- α) εκτός από επείγουσες περιπτώσεις, η κοινοτική επισιτιστική βοήθεια, η οποία αποτελεί μεταβατικό μέτρο, ενσωματώνεται στις πολιτικές και στις στρατηγικές ανάπτυξης των κρατών ΑΚΕ και είναι σύμφωνη με τις εθνικές στρατηγικές επισιτιστικής ασφάλειας. Για το λόγο αυτό απαιτείται συνέπεια μεταξύ της επισιτιστικής βοήθειας και των άλλων μέτρων συνεργασίας·
- β) στις περιπτώσεις κατά τις οποίες τα προϊόντα που παρέχονται διανέμονται δωρεάν, πρέπει αυτά να αποτελούν μέρος προγραμμάτων διατροφής, τα οποία να έχουν ειδικότερα ως στόχο ευάλωτα τμήματα του πληθυσμού ή να παρέχονται ως ανταμοιβή για εργασία και να λαμβάνουν υπόψη τις ροές των συναλλαγών μεταξύ των ενδιαφερόμενων κρατών ΑΚΕ και εντός της αντίστοιχης περιοχής·
- γ) οι δράσεις επισιτιστικής βοήθειας που αποτελούν μέρος αναπτυξιακών έργων ή προγραμμάτων ή προγραμμάτων διατροφής σχεδιάζονται σε πολυετή βάση·
- δ) κατά προτεραιότητα, τα παρεχόμενα προϊόντα πρέπει να πληρούν τις ανάγκες των παραληπτών τους. Κατά την επιλογή αυτών των προϊόντων, λαμβάνονται υπόψη ειδικότερα η αναλογία του κόστους προς την ειδική θρεπτική αξία και στις επιπτώσεις που μπορεί να έχει αυτή η επιλογή στις διατροφικές συνήθειες και στην ανάπτυξη του εγχώριου και περιφερειακού εμπορίου·
- ε) στις περιπτώσεις κατά τις οποίες σε ένα δικαιούχο κράτος ΑΚΕ η τάση της επισιτιστικής κατάστασης είναι τέτοια ώστε να καθιστά ευκαταία την αντικατάσταση της επισιτιστικής βοήθειας, εν όλω ή εν μέρει, από δράσεις που αποσκοπούν στην παγίωση της τρέχουσας τάσης, τίθενται σε εφαρμογή εναλλακτικές δράσεις με τη μορφή χρηματοδοτικής και τεχνικής βοήθειας, σύμφωνα με τους αντίστοιχους κοινοτικούς κανόνες. Αυτές οι δράσεις αποφασίζονται κατόπιν αιτήματος του ενδιαφερόμενου κράτους ΑΚΕ· και
- στ) με σκοπό την παροχή προϊόντων που ταιριάζουν στις διατροφικές συνήθειες των καταναλωτών, την επιτάχυνση της προμήθειας προϊόντων για την εκτέλεση δράσεων έκτακτης ανάγκης ή για τη βελτίωση της επισιτιστικής ασφάλειας, οι αγορές ειδών επισιτιστικής βοήθειας πραγματοποιούνται στη δικαιούχο χώρα, σε άλλο κράτος ΑΚΕ ή σε άλλη αναπτυσσόμενη χώρα κατά προτίμηση της ίδιας γεωγραφικής περιοχής ή στην Κοινότητα.

12. Κατά την εφαρμογή του παρόντος κεφαλαίου, ιδιαίτερη προσοχή αποδίδεται στην ενίσχυση και τη διευκόλυνση των λιγότερο ανεπτυγμένων, περικλειστων και νησιωτικών κρατών ΑΚΕ, ώστε να αξιοποιούνται πλήρως οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου.

2.1.3. Γεωργία

13. Η ανάπτυξη της γεωργίας παραμένει ουσιαστικό συστατικό της οικονομικής ανάπτυξης, δεδομένου ότι η γεωργία ενθαρρύνει την ανάπτυξη άλλων τομέων και συμβάλλει ουσιαστικά στη μείωση της φτώχειας τόσο στις αγροτικές όσο και στις αστικές περιοχές. Η γεωργία παραμένει ο ακρογωνιαίος λίθος των στρατηγικών που αποσκοπούν στη βελτίωση της αγροτικής ευημερίας, υπό τον όρο ότι θα

αντιμετωπίζεται η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά της με την καθιέρωση αειφόρων πρακτικών διαχείρισης των φυσικών πόρων.

14. Η ανάπτυξη του γεωργικού τομέα αντιμετωπίζεται, όπου αυτό είναι εφικτό, μέσω τομεακών προγραμμάτων που βασίζονται σε μια συνεκτική πολιτική και στρατηγική την οποία ενστερνίζεται το ενδιαφερόμενο κράτος ΑΚΕ και σχεδιάζονται με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Με τέτοια στρατηγική παρέχει το πλαίσιο για το συντονισμό της χρηματοδότησης που παρέχουν η κυβέρνηση και οι χορηγοί. Κατά τη στήριξη για το σχεδιασμό και την υλοποίηση αυτών των προγραμμάτων, ιδιαίτερη έμφαση αποδίδεται στον αποκεντρωμένο σχεδιασμό και την ένταξη στον προϋπολογισμό, στη χρηματοδοτική διαχείριση, στη χάραξη και τον σχεδιασμό της πολιτικής, καθώς και στα συστήματα παρακολούθησης και αξιολόγησης. Όπου αυτό είναι εφικτό, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας συμφωνίας, παρέχεται στήριξη μέσω του κρατικού υπολογισμού.
15. Η συνεργασία στο γεωργικό τομέα αποσκοπεί να στηρίζει τα εξής :
 - τον σχεδιασμό και την υλοποίηση εθνικών πολιτικών και στρατηγικών, οι οποίες επικεντρώνονται μεταξύ άλλων στην πληρέστερη πρόσβαση, ιδίως εκ μέρους των γυναικών, στους παράγοντες που διέπουν την παραγωγή (γη, ύδατα, πιστώσεις, συντελεστές παραγωγής κ.λπ.) βελτιώνοντας την αποτελεσματικότητα και την ανταπόκριση των υπηρεσιών και διαφοροποιώντας τον τρόπο παροχής τους με ευρύτερη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα, βελτιώνοντας την παραγωγικότητα και περιορίζοντας τις απώλειες κατά την παραγωγή και την αποθήκευση, διευκολύνοντας τη μεταφορά τεχνολογίας, διευκολύνοντας τη σύναψη εταιρικών σχέσεων και τη συνεργασία μεταξύ του δημόσιου και του μη δημόσιου τομέα και παρέχοντας στήριξη για την ανάπτυξη εθνικών και περιφερειακών αγορών·
 - τη μεταρρύθμιση, ενίσχυση και αποκέντρωση των θεσμικών οργάνων, συμβάλλοντας στις επενδύσεις που απαιτούνται για τον εκσυγχρονισμό τους και βελτιώνοντας τις ικανότητές τους, ούτως ώστε να τα καταστήσει περισσότερο συμβατά με τις ανάγκες των δικαιούχων·
 - την ενεργό συμμετοχή και ανάμειξη του αγροτικού πληθυσμού και ειδικότερα των μειονεκτούντων τμημάτων του στην κατανομή και τη διαχείριση των χρηματοδοτικών πόρων σε τοπικό επίπεδο μεταξύ άλλων με την ενίσχυση της κοινωνίας πολιτών στην προσπάθειά της να αναπτύξει τοπικές ενώσεις και επαγγελματικές οργανώσεις·
 - τη γεωργική έρευνα μέσω οργανισμών σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, με βάση τα αντίστοιχα συγκριτικά πλεονεκτήματα και τη συμπληρωματικότητά τους και με στόχο ιδίως τη βελτίωση της διαχείρισης των φυσικών πόρων συμπεριλαμβανομένης της υδραυλικής απόδοσης των αρδεύσεων, την αειφόρο αύξηση της παραγωγικότητας και τη διαφύλαξη της βιοποικιλότητας. Σε εθνικό επίπεδο, ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στη βελτίωση των εθνικών πολιτικών και στη δημιουργία θεσμικής ικανότητας·
 - συμμετοχικές αγροτικές μεταρρυθμίσεις και καθιέρωση συστημάτων γαιοκτησίας που να διασφαλίζουν δίκαιη και αποδοτική κατανομή των εδαφών και παρέχουν δυνατότητα πρόσβασης στα καλλιεργήσιμα εδάφη στις

περισσότερο μειονεκτούσες ομάδες πληθυσμού, προστατεύοντας συγχρόνως τα υφιστάμενα δικαιώματά τους· και

- συμμετοχή των γυναικών ως παραγωγών στην αναπτυξιακή διαδικασία, ιδίως με τη βελτίωση της πρόσβασής τους σε όλους τους παράγοντες που διέπουν την παραγωγή, ήτοι στους συντελεστές παραγωγής, στις καλλιεργήσιμες γαίες, στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, και στις υπηρεσίες επέκτασης και κατάρτισης.

2.1.4. Ζωικό κεφάλαιο

16. Η κτηνοτροφία αποτελεί για μεγάλο αριθμό οικογενειών στα κράτη ΑΚΕ και, ειδικότερα για τις πιο φτωχές από αυτές σημαντική πηγή εισοδήματος και διατροφής. Επιπλέον, παρέχει ζωικό εργατικό δυναμικό και ζωικά λιπάσματα, που είναι απαραίτητα για τη βιώσιμη εντατικοποίηση της γεωργικής παραγωγής.
17. Εντούτοις, η αύξηση της ζωικής παραγωγής, η οποία συνδέεται κυρίως με την αύξηση του αριθμού των ζώων, δεν είναι ακόμα σε θέση να ικανοποιήσει τη ζήτηση. Η συνακόλουθη εντατικοποίηση της παραγωγής μπορεί να έχει καταστροφικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και να προκαλέσει τη γενετική συγκέντρωση των οικοσπίτων ζωικών ειδών. Αυτό το στοιχείο, στο οποίο οφείλουν να αποδώσουν ιδιαίτερη σημασία οι δημόσιες αρχές, πρέπει να συμπεριληφθεί στις κατάλληλες εθνικές στρατηγικές.
18. Η συνεργασία ΑΚΕ-ΕΚ θα λαμβάνει ιδιαίτερα υπόψη τα προαναφερθέντα στοιχεία κυρίως δε υπέρ των γυναικών, για τις οποίες η κτηνοτροφία αποτελεί συχνά σημαντική πηγή εξασφάλισης εναλλακτικού και συμπληρωματικού εισοδήματος. Οι γενικές κατευθύνσεις αυτής της συνεργασίας θα λαμβάνουν υπόψη ειδικότερα τα ακόλουθα σημεία:
 - παροχή στήριξης κατά τη χάραξη και την υλοποίηση πολιτικών, στρατηγικών και προγραμμάτων στον συγκεκριμένο τομέα με ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη των οργανώσεων παραγωγών, στην αποκέντρωση, στην εμπορία καθώς και στον καθορισμό και την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα·
 - στο πλαίσιο τέτοιων πολιτικών και στρατηγικών αποδίδεται ιδιαίτερη σημασία στην πληρέστερη δυνατή ολοκλήρωση μεταξύ των γεωργικών καλλιεργειών και της κτηνοτροφίας, στην ανάπτυξη της παραγωγής χορτονομών, στη βελτίωση του εφοδιασμού σε νερό για τα ζώα και στη διαχείριση των ανωτέρω κατά αειφόρο τρόπο·
 - παροχή στήριξης με σκοπό τη βελτίωση της υγείας των ζώων και την καταπολέμηση των ζωνοδόσων, συμπεριλαμβανομένης, όπου αυτό δικαιολογείται, της ανάπτυξης της αναγκαίας γι' αυτόν το σκοπό υποδομής·
 - ενίσχυση των περιφερειακών οργανώσεων και συντονισμός με τις εθνικές διαρθρώσεις·

- παροχή στήριξης με στόχο τη συνεκτίμηση των περιβαλλοντικών παραγόντων (στους οποίους περιλαμβάνεται και η διαφύλαξη της βιοποικιλότητας), μεταξύ άλλων με τη βελτίωση της διατροφής των ζώων μέσω της αποτελεσματικότερης διαχείρισης των βοσκοτόπων και με την ενσωμάτωση του ρόλου των γυναικών στις πολιτικές και τις στρατηγικές που χαράσσονται σε εθνικό επίπεδο.

2.1.5. Δασοκομία

19. Τα δάση διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο για την εξασφάλιση της περιβαλλοντικής, κοινωνικής και οικονομικής βιωσιμότητας σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες. Η αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτίων της υποβάθμισης των δασών και της αποδάσωσης συνεπάγεται την ενεργοποίηση σε άλλους τομείς, οι οποίοι έμμεσα έχουν επιπτώσεις στα δάση (ορθή διακυβέρνηση, σχεδιασμός χρήσης γης, φτώχεια, εμπόριο και εμπορία, περιβάλλον, μακροοικονομικές πολιτικές κ.λπ.). Αυτό αποτελεί σημαντικό τρόπο επίτευξης των κοινών στόχων ΑΚΕ-ΕΚ στον δασικό τομέα. Με τη συνεργασία επιδιώκονται οι ακόλουθοι στόχοι:
 - (α) να διαφυλαχθούν τα απειλούμενα τροπικά δάση και η βιοποικιλότητά τους και να αναγεννηθούν οι λειτουργίες των τροπικών δασών που έχουν υποστεί ζημιές, μέσω του περιορισμού της ανεξέλεγκτης αποψίλωσης και υποβάθμισης των δασών που θα επιτευχθεί με την από κοινού ανάληψη ευθυνών εκ μέρους των διαφόρων εμπλεκόμενων φορέων που ενδιαφέρονται για τα δάση και αφού συνεκτιμηθούν δεόντως οι απόψεις αυτών που διαβιούν σε αυτά ή που ζουν από αυτά·
 - (β) να αυξηθεί η έκταση των περιοχών υπό αειφόρο δασική διαχείριση·
 - (γ) να αυξηθεί το εύλογα αναμενόμενο εισόδημα από τα δασικά προϊόντα·
 - (δ) να διατηρηθούν οι γενετικοί πόροι και η βιοποικιλότητα·
 - (ε) να επεκταθούν οι γνώσεις σε σχέση με τα δάση.
20. Η συνεργασία πρέπει να προσαρμόζεται στην κατάσταση, όπως εξελίσσεται στο πλαίσιο των διεθνών συζητήσεων πολιτικής και των εθνικών πολιτικών και όπως απορρέει από τις επιτόπιες ανάγκες των χωρών εταίρων. Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι απαιτήσεις των διεθνών συμβάσεων των Ηνωμένων Εθνών και οι μη νομικά δεσμευτικές συστάσεις αντανακλώνται στη συνεργασία ΑΚΕ-ΕΚ, οι προτεραιότητες, οι κανόνες και οι διαδικασίες επανεξετάζονται σε τακτική βάση. Σε αυτό το πλαίσιο, τα εθνικά δασικά προγράμματα θα βρίσκονται στο επίκεντρο της διαδικασίας συνεργασίας, όπως προβλέπει ο διεθνής διάλογος για τα δάση. Απαιτείται ευελιξία για την προσαρμογή σε επικείμενες εξελίξεις που έχουν επιπτώσεις στη δασοκομία.
21. Κατά τη συνεργασία σε αυτόν τον τομέα ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται σε δραστηριότητες που αποσκοπούν στα εξής:
 - (α) στη στήριξη του σχεδιασμού και της υλοποίησης ενός πλαισίου πολιτικής σε συμμετοχική βάση, το οποίο να ευνοεί τον δασικό τομέα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, προκειμένου να διατηρηθεί ο πολυδιάστατος ρόλος των δασών και να συμφιλωθούν οι αντικρουόμενες ανάγκες που σχετίζονται με αυτά, και να αποσκοπεί στην αειφόρο χρησιμοποίηση και διαφύλαξη των δασών παραγωγής

τροπικής ξυλείας και των γενετικών πόρων τους, καθώς και στη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας στις ενδιαφερόμενες περιοχές·

- (β) στη βελτίωση της βιωσιμότητας των επιτόπιων παρεμβάσεων στους τομείς της διατήρησης και της διαχείρισης του δάσους, στην προαγωγή της γεωργικής δασοκομίας και άλλων αειφόρων και κοινωνικά δίκαιων μορφών χρήσης γης που έχουν επιπτώσεις στα δάση, και στη στήριξη δραστηριοτήτων αναδάσωσης και διαχείρισης δασών προσαρμοσμένων στις τοπικές ανάγκες, καθώς και στην αποκατάσταση της γονιμότητας των υποβαθμισμένων δασικών εδαφών·
- (γ) στη βελτίωση της επάρκειας όσον αφορά τη χρησιμοποίηση και την επεξεργασία δασικών προϊόντων ξυλείας και μη, με την υιοθέτηση δίκαιων και συνεκτικών προσεγγίσεων και με τη λήψη μέτρων για την αύξηση του μεριδίου που κατέχουν στο πλαίσιο της συνολικής παραγωγής αυτού του τομέα η τροπική ξυλεία και τα προϊόντα ξυλείας που προέρχονται από αειφόρους πηγές·
- (δ) στη συμβολή για την ανάπτυξη της έρευνας, την πληροφόρησης, της θεσμικής ικανότητα και της μεταφοράς τεχνολογίας που συνδέονται με τα ανωτέρω.

2.1.6. Ανάπτυξη της αλιείας

- 22. Στον τομέα της αλιείας, οι σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και των χωρών ΑΚΕ αποσκοπούν κατά κύριο λόγο να ανταποκριθούν στις ανάγκες της επισιτιστικής ασφάλειας και των εισοδημάτων των τοπικών κοινοτήτων που εξαρτώνται από την αλιεία, παρέχοντας σε αυτές εγγυημένη πρόσβαση στους αλιευτικούς πόρους και δυνατότητες αξιοποίησης αυτών.
- 23. Η συνεργασία αποσκοπεί στην καλύτερη δυνατή και αειφόρο χρησιμοποίηση των αλιευτικών πόρων των κρατών ΑΚΕ. Έχει στόχο να προωθήσει έναν τομέα κοινού ενδιαφέροντος, ο οποίος αφορά κάποιον φυσικό πόρο και πρέπει να αποτελεί αντικείμενο διαχείρισης με βάση τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης και της πρόληψης. Η συνεργασία αποσκοπεί να παράσχει στα κράτη ΑΚΕ τη δυνατότητα να επωφεληθούν από την ολοκλήρωση της παγκόσμιας οικονομίας σε σχέση με τα αλιευτικά προϊόντα τους και τα προϊόντα της υδατοκαλλιέργειας.
- 24. Ειδικότερα η συνεργασία αποσκοπεί στα εξής :
 - να διευκολύνει την έκφραση και την συνεκτίμηση των αναγκών των τοπικών κοινοτήτων οι οποίες εξαρτώνται από τους αλιευτικούς πόρους, ιδίως δε των ενδεέστερων από αυτές που ασκούν την αλιεία με παραδοσιακά μέσα·
 - να βελτιώσει τις δυνατότητες χάραξης και υλοποίησης εκ μέρους των κρατών ΑΚΕ "τομεακών πολιτικών αλιείας", οι οποίες να ανταποκρίνονται στις προκλήσεις του περιορισμού της φτώχειας (ιδίως των οικογενειών που ασκούν την αλιεία με παραδοσιακά μέσα), της αειφόρου διαχείρισης των αλιευτικών πόρων και της βελτίωσης της εμπορικής θέσης που κατέχουν τα κράτη ΑΚΕ στην παγκόσμια αγορά αλιευτικών προϊόντων·

- να διευκολύνει, σε υποπεριφερειακό και περιφερειακό επίπεδο, την αρτιότερη γνώση των αλιευτικών φυσικών πόρων και να προωθήσει την κοινή διαχείρισή τους.

25. Μεταξύ των επιχειρησιακών γενικών κατευθύνσεων επιλέγονται:

- η στήριξη για τη δημιουργία και την ανάπτυξη επαγγελματικών οργανώσεων προερχόμενων από τους εταίρους του κλάδου της αλιείας, ιδίως δε τους παραδοσιακούς αλιείς. Ενισχύεται η οργάνωση τοπικών κοινοτήτων που εξαρτώνται από την αλιεία. Ενθαρρύνονται οι οργανώσεις γυναικών που εμπλέκονται στη μεταποίηση και την εμπορία αλιευτικών προϊόντων. Παρέχεται στήριξη στις τοπικές αρχές ώστε να είναι σε θέση να συμμετέχουν ενεργά στην αειφόρο ανάπτυξη των παράκτιων ζωνών·
- η στήριξη για τη δημιουργία και την εμψύχωση εθνικών περιφερειακών και διεθνών δικτύων που διευκολύνουν τις συναλλαγές μεταξύ τοπικών κοινοτήτων που εξαρτώνται από την αλιεία. Ενισχύεται η υλοποίηση αναπτυξιακών δράσεων που προτείνεται από αυτά τα δίκτυα·
- η συνδρομή για τη χάραξη και την υλοποίηση τομεακών πολιτικών αλιείας, οι οποίες διαπνέονται από τον κώδικα δεοντολογίας του FAO και περιλαμβάνουν τις ακόλουθες πτυχές :
 - (α) βελτίωση της επιστημονικής γνώσης και εκλαΐκευσης των υδατικών οικοσυστημάτων και των αλιευτικών πόρων. Ενίσχυση της επιστημονικής συνεργασίας μεταξύ ερευνητικών κέντρων·
 - (β) οργάνωση συστημάτων διαχείρισης των αλιευτικών πόρων που εγγυώνται την αειφόρο χρησιμοποίησή τους κατά προτεραιότητα από τους αλιείς που χρησιμοποιούν παραδοσιακές μεθόδους. Οι πολιτικές αειφόρου διαχείρισης, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αφορούν τους υδατικούς πόρους, πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή με τη συμμετοχή των κυριότερων φορέων, δηλαδή επιστημόνων, διοικήσεων, άλλων χρηστών, αλιέων κ.λπ.·
 - (γ) οργάνωση και εγκαθίδρυση συστημάτων παρακολούθησης, εποπτείας των αλιευτικών δραστηριοτήτων, καταπολέμηση της πειρατείας·
 - (δ) στήριξη του τομέα της μεταποίησης και της συσκευασίας· ενίσχυση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που ειδικεύονται στη χορήγηση μικροπιστώσεων· εκτέλεση έργων υποδομής· επαγγελματική κατάρτιση·
 - (ε) δράσεις που αποσκοπούν στην αξιοποίηση της ενσωμάτωσης στη διεθνή αγορά αλιευτικών προϊόντων, όπως είναι η βελτίωση των υγειονομικών συνθηκών, η προώθηση των προϊόντων και η επίθεση σφραγίδων.
- Στήριξη για τη δημιουργία και την ανάπτυξη οργανισμών σε υποπεριφερειακό επίπεδο, ικανών να διαχειρίζονται τις παρεμβάσεις, των οποίων η εκτέλεση δικαιολογείται σε τέτοια κλίμακα, όπως είναι η γνώση και η διαχείριση των αλιευτικών πόρων, η παρακολούθηση, ο έλεγχος και η εποπτεία των αλιευτικών δραστηριοτήτων. Ενθάρρυνση για τη δημιουργία και την ανάπτυξη περιφερειακών οργανισμών αλιείας.

2.2. Ανάπτυξη του τομέα των μεταφορών

26. Τα κράτη ΑΚΕ και η ΕΚ αναγνωρίζουν ότι οι ευρύτεροι στόχοι του περιορισμού της φτώχειας, της αειφόρου ανάπτυξης και της ευρύτερης ενσωμάτωσης των κρατών ΑΚΕ στην παγκόσμια οικονομία απαιτούν τη κατάλληλη υποδομή στον τομέα των μεταφορών και την ύπαρξη αποτελεσματικών υπηρεσιών μεταφορών. Οι υπηρεσίες μεταφορών πρέπει να είναι ευρέως διαθέσιμες και ασφαλείς, ούτως ώστε να διευκολύνεται η πρόσβαση του πληθυσμού, και ιδίως των φτωχότερων στρωμάτων του, στις κοινωνικές και άλλες υπηρεσίες και αγορές. Τα δίκτυα μεταφορών πρέπει να ανταποκρίνονται στο επίπεδο της ζήτησης και να οργανωθούν έτσι ώστε να συμβάλλουν κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο στην οικονομική ανάπτυξη τόσο σε εθνική όσο και σε περιφερειακή βάση. Απαραίτητη προϋπόθεση για την αύξηση της περιφερειακής ολοκλήρωσης και του εμπορίου αποτελεί η συγκρότηση αποτελεσματικών διακρατικών μεταφορικών δικτύων.
27. Οι εταίροι συμφωνούν ότι η βελτίωση της υποδομής μεταφορών και υπηρεσιών απαιτεί στενότερη συνεργασία μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα με βάση την αρχή της συμμετοχής των εμπλεκόμενων φορέων. Αυτό συνεπάγεται θεσμικές μεταρρυθμίσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται για παράδειγμα η ευρύτερη εμπορευματοποίηση της λειτουργίας των υποδομών (π.χ. λιμένες, αερολιμένες, σιδηρόδρομοι) και των υπηρεσιών μεταφοράς, καθώς και την επανεπικέντρωση του ρόλου των κυβερνήσεων προς τη ρύθμιση και την εποπτεία και όχι προς την παροχή υπηρεσιών.
28. Οι εταίροι συμφωνούν επίσης ότι για να σημειωθεί πρόοδος απαιτείται μία συνεπής τομεακή προσέγγιση όσον αφορά το σχεδιασμό και την οργάνωση των συστημάτων μεταφορών, που να περιλαμβάνει όλα τα μεταφορικά μέσα τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Οι τομεακές στρατηγικές που θα προκύψουν με βάση αυτή την προσέγγιση αναμένεται ότι θα είναι οικονομικά, χρηματοδοτικά και θεσμικά βιώσιμες, περιβαλλοντικά ορθές, ασφαλείς και κοινωνικά αποδεκτές.
29. Οι τομείς συνεργασίας περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων :
- τη διατύπωση πολιτικών και στρατηγικών, σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο για την επίτευξη βιώσιμων βελτιώσεων στα συστήματα και τις υπηρεσίες μεταφορών (όσον αφορά όλα τα μέσα)·
 - τη λήψη μέτρων για την ενθάρρυνση της συμμετοχής των ενδιαφερόμενων φορέων, αυξημένη συνεργασία μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και μεγαλύτερες ευκαιρίες εμπορευματοποίησης και κάλυψης του κόστους, κατά περίπτωση·
 - τον σχεδιασμό και τη λήψη μέτρων για την αναδιάρθρωση και την ενίσχυση των φορέων του δημόσιου τομέα που εμπλέκονται στον τομέα των μεταφορών καθώς και τη βελτίωση του νομικού και ρυθμιστικού πλαισίου με στόχο την ανάπτυξη του τομέα·
 - την ενσωμάτωση στρατηγικών για την προστασία του περιβάλλοντος στα σχέδια και προγράμματα του τομέα των μεταφορών·

- την επεξεργασία τομεακών έργων και προγραμμάτων δαπανών με στόχο τη μείωση της φτώχειας και την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης και της περιφερειακής ολοκλήρωσης·
- τον σχεδιασμό και τη λήψη μέτρων που να διασφαλίζουν την κατάλληλη συντήρηση της υποδομής μεταφορών·
- την παροχή στήριξης για την εκτέλεση προγραμμάτων στον τομέα των μεταφορών, στο πλαίσιο των οποίων θα παρέχεται ιδιαίτερη προτεραιότητα στη συντήρηση και την αποτελεσματική χρησιμοποίηση της υφιστάμενης υποδομής·
- τη βελτίωση της ασφάλειας σε σχέση με τις επιχειρήσεις και τους χρήστες του τομέα των μεταφορών· και
- την ανάπτυξη των δυνατοτήτων του ιδιωτικού τομέα (για παράδειγμα στον τομέα της κατασκευής και της συντήρησης του οδικού δικτύου) και την εκπόνηση προγραμμάτων κατάρτισης με στόχο την ενίσχυση των επαγγελματικών προσόντων του προσωπικού που απασχολείται στον εν λόγω τομέα.

30. Σε περιφερειακό επίπεδο, ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται :

- στην ενίσχυση των περιφερειακών μεταφορικών αξόνων, συμπεριλαμβανομένων των συνδέσεων πολλαπλών μεταφορικών μέσων, με στόχο τη βελτίωση των υπηρεσιών μεταφορών σε περιφερειακό επίπεδο και την προώθηση της περιφερειακής συνεργασίας·
- στην παροχή στήριξης σε περιφερειακούς οργανισμούς με στόχο την προώθηση της περιφερειακής συνεργασίας σε θέματα μεταφορών, για παράδειγμα μέσω της λήψης μέτρων για την εναρμόνιση και την επιβολή των κανονισμών, των προτύπων και των διαδικασιών στον τομέα των μεταφορών και για τη διευκόλυνση της διαμετακομιστικής κυκλοφορίας και των διασυννοριακών εργασιών·
- στην παροχή στήριξης για τη βελτίωση της αξιοπιστίας και της ασφάλειας των θαλάσσιων και των αεροπορικών μεταφορών, καθώς και ως συμβολή για τη δημιουργία ενός παγκόσμιου δορυφορικού συστήματος ναυσιπλοΐας, το οποίο θα είναι διαλειτουργικό με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υπέρθεσης για τη Γεωστατική Πλοήγηση.

2.3. Βιομηχανική ανάπτυξη

31. Προκειμένου να διευκολυνθεί η επίτευξη των στόχων οικονομικής ανάπτυξης των κρατών ΑΚΕ, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί η χάραξη μιας ολοκληρωμένης και βιώσιμης στρατηγικής με στόχο την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα.

32. Για τον σκοπό αυτό, οι ακόλουθοι τομείς εντάσσονται σε αυτές τις στρατηγικές:

- δημιουργία των βάσεων και του πλαισίου για την αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ της Κοινότητας και των κρατών ΑΚΕ στους τομείς της μεταποίησης και της κατεργασίας, της ανάπτυξης των ορυκτών πόρων, της ανάπτυξης των ενεργειακών πόρων, των μεταφορών και των επικοινωνιών·
- προώθηση συνθηκών που οδηγούν στην ανάπτυξη επιχειρήσεων και στην προσέλκυση εγχώριων και ξένων επενδύσεων·
- βελτίωση της χρησιμοποίησης της παραγωγικής ικανότητας και αποκατάσταση των υφιστάμενων βιομηχανικών επιχειρήσεων που είναι ενδεχομένως βιώσιμες, προκειμένου να αποκατασταθεί η παραγωγική ικανότητα των οικονομιών ΑΚΕ·
- ενθάρρυνση της δημιουργίας επιχειρήσεων και της συμμετοχής σε αυτές εκ μέρους υπηκόων των κρατών ΑΚΕ, ιδίως δε επιχειρήσεων πολύ μικρού, μικρού και μεσαίου μεγέθους οι οποίες παράγουν ή/και χρησιμοποιούν τοπικούς συντελεστές παραγωγής· προώθηση νέων επιχειρήσεων και ενίσχυση των ήδη υφιστάμενων·
- παροχή στήριξης για την εγκατάσταση νέων βιομηχανιών εφοδιασμού της τοπικής αγοράς κατά τρόπο οικονομικώς αποδοτικό και για τη διασφάλιση της ανάπτυξης του μη παραδοσιακού τομέα εξαγωγών, προκειμένου να αυξηθούν τα έσοδα σε ξένο συνάλλαγμα, να προκύψουν ευκαιρίες απασχόλησης και να αυξηθεί το πραγματικό εισόδημα·
- προώθηση όλο και στενότερων σχέσεων στο βιομηχανικό τομέα μεταξύ της Κοινότητας και των κρατών ΑΚΕ και, ειδικότερα, περαιτέρω ενθάρρυνση της ταχείας σύστασης κοινών επιχειρήσεων ΑΚΕ-ΕΚ στο βιομηχανικό τομέα· και
- προώθηση επιχειρηματικών ενώσεων στα κράτη ΑΚΕ, καθώς και άλλων οργάνων για την ανάπτυξη των βιομηχανικών και άλλων επιχειρήσεων.

2.4. Ανάπτυξη των ορυκτών πόρων

33. Πολλές χώρες ΑΚΕ αποτελούν σημαντικούς παραγωγούς και εξαγωγείς ορυκτών. Για ορισμένες χώρες οι εξαγωγές τέτοιων ορυκτών αποτελούν σημαντικό ποσοστό της αξίας των συνολικών εξαγωγών τους. Αρκετές άλλες χώρες διαθέτουν σημαντικό, αλλά σε μεγάλο βαθμό ακόμη αναξιοποίητο δυναμικό. Η απελευθέρωση αυτού του δυναμικού απαιτεί περαιτέρω ενίσχυση της εταιρικής σχέσης μεταξύ του κράτους (νομοθεσία, προώθηση, παροχή γεωεπιστημονικών δεδομένων σε εθνική και περιφερειακή κλίμακα) και του ιδιωτικού τομέα (επενδύσεις και επιχειρήσεις).
34. Οι ορυκτοί πόροι περιλαμβάνουν ευρύ φάσμα πρώτων υλών, π.χ. μεταλλεύματα (αργίλιο, χαλκό, χρυσό, σίδηρο, νικέλιο, κασσίτερο), βιομηχανικά ορυκτά (μεταλλεύματα αργιλίου, ασβεστόλιθο, άστριο, γύψο, μαγνησίτη, φωσφορικά άλατα και ορυκτό αλάτι), πολύτιμους και ημιπολύτιμους λίθους (αχάτη, αμέθυστο, διαμάντια, σμαράγδι, τουρμαλίνη) διακοσμητικούς και οικοδομικούς λίθους (γρανίτη και μάρμαρο) και κατασκευαστικά υλικά (λίθους, αδρανή από θραυστούς λίθους, άμμο και χαλίκι).

35. Αυτός ο τομέας έχει τη δυνατότητα να συμβάλει ακόμη περισσότερο στη βιώσιμη ανάπτυξη, μέσω της ανάπτυξης του ιδιωτικού τομέα, δεδομένου ότι τα ορυκτά αποτελούν βασικό παραγωγικό πόρο πολλών κρατών ΑΚΕ. Η ανάπτυξη αυτού του τομέα εντάσσεται στους στόχους της συμφωνίας εταιρικής σχέσης. Η σημασία που ενέχει η πρόσβαση στους παραγωγικούς πόρους αποτελεί συστατικό στοιχείο μιας βιώσιμης και δίκαιης ανάπτυξης και, πολύ περισσότερο, καίριο παράγοντα ενός σταθερού και δημοκρατικού πολιτικού περιβάλλοντος. Η ανάπτυξη ενός ανταγωνιστικού εξορυκτικού τομέα με ταυτόχρονη ενθάρρυνση της συμμετοχής και της ανάπτυξης του ιδιωτικού τομέα αποτελεί ουσιώδες συστατικό στοιχείο των παραγωγικών πόρων που αφορά η συμφωνία. Τα συμβαλλόμενα μέρη επιδιώκουν να αναπτύξουν την πρόσβαση σε αυτούς τους πόρους και να διευκολύνουν την αειφόρο εκμετάλλευσή τους.
36. Τα μέρη αναγνωρίζουν ότι η βιώσιμη ανάπτυξη αυτού του τομέα με στόχο την άντληση κοινωνικού και οικονομικού οφέλους για τις ενδιαφερόμενες χώρες, εξαρτάται από μια σειρά παραγόντων:
- τη σαφή χάραξη εθνικής πολιτικής στον συγκεκριμένο τομέα·
 - τη θέσπιση του κατάλληλου νομοθετικού, ρυθμιστικού και φορολογικού περιβάλλοντος για επενδύσεις που αποσκοπούν στην αναζήτηση και την εκμετάλλευση ορυκτών πόρων, με την παροχή κινήτρων στους επενδυτές και με την ταυτόχρονη διασφάλιση των συμφερόντων του κράτους·
 - την εστίαση του κράτους στα ουσιαστικά καθήκοντα του ως νομοθέτη και υποστηρικτή, με αποχή από την ανάληψη οικονομικών και τεχνικών κινδύνων ως επιχειρηματία και φορέα εκμετάλλευσης ορυχείων·
 - την παροχή αξιόπιστων και αρκετά λεπτομερών γεωεπιστημονικών δεδομένων στους επενδυτές με στόχο την καθοδήγηση αυτών σε ελπιδοφόρες περιοχές στόχους·
 - την κινητοποίηση του απαιτούμενου ανθρώπινου δυναμικού καθώς και των τεχνικών, τεχνολογικών και χρηματοδοτικών πόρων με στόχο τη διασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας των τομεακών θεσμικών οργάνων που απαιτούνται:
 - για την προώθηση και διαχείριση του μεταλλευτικού τομέα (συμμόρφωση των ιδιωτικών φορέων με το ρυθμιστικό πλαίσιο ή/και τις συμβατικές υποχρεώσεις τους)·
 - για την απόκτηση, την επεξεργασία και τη διάδοση γεωεπιστημονικών δεδομένων·
 - για την εποπτεία και την προστασία του περιβάλλοντος·

37. Προκειμένου να ρυθμιστούν επιτυχώς αυτοί οι βασικοί παράγοντες επιτυχίας, η συνεργασία παρέχει τεχνική και χρηματοδοτική συνδρομή στους εξής τομείς:

- επεξεργασία τομεακών εγγράφων πολιτικής·
- αναθεώρηση των κωδικών λειτουργίας ορυχείων (και του συντονισμού τους με άλλα ρυθμιστικά κείμενα, όπως είναι κανονισμοί στους τομείς του περιβάλλοντος, της εργασίας, της υγείας και της ασφάλειας)·
- διαδικασίες και μέσα που απαιτούνται για τη χορήγηση και τη διαχείριση τίτλων μεταλλευτικών ερευνών και εξόρυξης·
- εποπτεία των δραστηριοτήτων των εταιρειών εκμετάλλευσης και εξόρυξης, συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικών επιδόσεων τους·
- βιώσιμη ανάπτυξη μικρών και μεσαίων εξορυκτικών επιχειρήσεων·
- καθορισμός, σχεδιασμός και υλοποίηση νέων βιώσιμων έργων·
- απόκτηση, διατήρηση, επεξεργασία και διάδοση γεωεπιστημονικών δεδομένων (π.χ. δεδομένων μεταλλευτικών ερευνών που συλλέγονται με τηλανίχνευση και με τοπογραφικές, γεωλογικές, γεωχημικές και άλλες μεθόδους)·
- προετοιμασία, σε αυτή τη βάση, υποσυνόλων δεδομένων που απαιτούνται για τη διερεύνηση φυσικών πόρων, την αποτροπή φυσικών καταστροφών, τη διαχείριση του περιβάλλοντος και γενικότερους αναπτυξιακούς στόχους·
- επεξεργασία και επιβολή περιβαλλοντικών ρυθμιστικών πλαισίων·
- κατάρτιση και πρόσβαση σε πληροφορίες που συνδέονται με αυτές τις δραστηριότητες· και
- δικτύωση και σύναψη επαφών με ευρωπαίους επενδυτές, με ειδικά ιδρύματα σε αυτόν τον τομέα και με φορείς παροχής τεχνολογίας, εξοπλισμού και εκτέλεσης ειδικών έργων.

38. Με την επιφύλαξη συμφωνίας που θα συναφθεί μεταξύ των μερών, κατά το σχεδιασμό των στρατηγικών για την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα, η συνεργασία μπορεί επίσης, σύμφωνα με τις αρχές που καθορίζονται στη συμφωνία για την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα και για τη στήριξη των επενδύσεων, να παρέχει συνδρομή ή/και να συμβάλλει στην εγκαθίδρυση, ενίσχυση και λειτουργία θεσμικών οργάνων για την παροχή διευκολύνσεων στους τομείς της πληροφόρησης, της προώθησης και της μεταφοράς τεχνολογίας και υπηρεσιών στον μεταλλευτικό τομέα.

2.5. Ενεργειακή ανάπτυξη

39. Στο πλαίσιο της συνεργασίας, ιδιαίτερη έμφαση αποδίδεται στον ενεργειακό προγραμματισμό, σε εργασίες εξοικονόμησης και αποτελεσματικής χρήσης της ενέργειας, στην οικονομικά και τεχνικά ενδεδειγμένη προώθηση νέων και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Στο πλαίσιο της συνεργασίας υποστηρίζονται επίσης

πολιτικές που αποσκοπούν στην ανάπτυξη του συμβατικού και μη συμβατικού ενεργειακού δυναμικού των κρατών ΑΚΕ καθώς και της ενεργειακής αυτόρκειάς τους.

40. Η ευρεία πρόσβαση στην κατάλληλη ενέργεια αποτελεί απαραίτητο όρο για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, αν και επί του παρόντος μεγάλο μέρος του πληθυσμού, το οποίο κατά τόπους διαρκώς αυξάνεται, δεν διαθέτει πρόσβαση σε επαρκείς ενεργειακές υπηρεσίες.
41. Η μακροπρόθεσμη αειφόρος ανάπτυξη πρέπει να αποτελεί την κατευθυντήρια αρχή που διέπει τα μελλοντικά προγράμματα αναπτυξιακής συνεργασίας τα οποία αφορούν την αειφόρο χρήση της ενέργειας, ενώ η αρχή της βιωσιμότητας περικλείει κοινωνικές, οικονομικές, περιβαλλοντικές, λειτουργικές και θεσμικές εκτιμήσεις.
42. Μεταξύ των προτεραιοτήτων που τάσσονται στο πλαίσιο της αναπτυξιακής συνεργασίας είναι η βελτίωση της παροχής, της διανομής και της χρήσης της ενέργειας στις αναπτυσσόμενες χώρες, προκειμένου να ενισχυθεί η προώθηση της οικονομικά και κοινωνικά βιώσιμης ανάπτυξης και η εξάλειψη της φτώχειας.
43. Οι δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις σε τοπικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο από τα τρέχοντα και μελλοντικά ενεργειακά συστήματα πρέπει να ελαχιστοποιηθούν. Παραδείγματα σημαντικών περιβαλλοντικών ζητημάτων που συνδέονται με την ενέργεια αποτελούν η διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ της χρήσης και της αύξησης της βιομάζας που χρησιμοποιείται ως καύσιμη ξυλεία, η μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στις αστικές περιοχές και η κλιματική αλλαγή.
44. Ένας στόχος των συμβαλλόμενων μερών είναι να διαφοροποιήσουν τις πηγές προμήθειας ενέργειας και να μειώσουν τη σχετική εξάρτηση από εισαγόμενα ορυκτά καύσιμα με τη χρήση εγχώριων ενεργειακών πηγών, όπου αυτό είναι σκόπιμο από κοινωνικής, περιβαλλοντικής και οικονομικής απόψεως. Περιορίζοντας τη μελλοντική ανάπτυξη της χρήσης ορυκτών καυσίμων, αναμένεται ότι θα βελτιωθούν οι προοπτικές ενεργειακής ασφάλειας όλων των μερών.
45. Ένας ευρύτερος στόχος είναι η βελτίωση της αποδοτικότητας της παραγωγής, της διανομής και της χρήσης της ενέργειας σε όλες τις μορφές της.
46. Τα μέρη αναγνωρίζουν ότι η αειφόρος χρήση της ενέργειας αποτελεί σημαντικό μέσο για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης, καθώς η ενέργεια αντιμετωπίζεται όχι μόνο ως πρώτη ύλη, αλλά και ως τομέας παροχής υπηρεσιών για τη βελτίωση της απασχόλησης. Αναγνωρίζουν τη σημασία που ενέχουν οι αποκεντρωμένες δραστηριότητες που επικεντρώνονται στον χρήστη και αποδίδουν ιδιαίτερη έμφαση στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και στις τεχνικές ενεργειακής αποδοτικότητας με βάση τους τελικούς χρήστες, σε αντίθεση με τη σημερινή κατάσταση κατά την οποία τα μεγάλα εργοστάσια ηλεκτροπαραγωγής βρίσκονται κατά κύριο λόγο στα χέρια των διεθνών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και του ιδιωτικού τομέα.
47. Καθώς η αειφόρος χρήση της ενέργειας αποτελεί κατεξοχήν διατομεακό ζήτημα, η σχετική μέριμνα θα πρέπει να περιλαμβάνεται σε ένα ευρύτερο φάσμα πολιτικών και έργων αναπτυξιακής συνεργασίας (αγροτική ανάπτυξη, ύδατα, υγεία, εκπαίδευση, επικοινωνίες και τεχνολογία πληροφοριών, μεταφορές κ.λπ.).

48. Μία από τις προτεραιότητες θα συνίσταται στην ενίσχυση της εσωτερικής ικανότητας των κρατών ΑΚΕ να επιτυγχάνουν τους πολιτικούς στόχους τους οποίους θέτουν. Η ικανότητα και οι θεσμικές δυνατότητες ενισχύονται στο πλαίσιο της αναπτυξιακής συνεργασίας προκειμένου να καταστήσουν δυνατή την ανάλυση, το σχεδιασμό και τη χάραξη της κατάλληλης ενεργειακής πολιτικής και τη θέσπιση του νομοθετικού πλαισίου που απαιτούνται για την προσέλκυση επενδύσεων.
49. Ο ανταγωνισμός στον ενεργειακό τομέα ενθαρρύνεται με τη χάραξη κατάλληλων πολιτικών, με την επίτευξη κατάλληλων συνθηκών και με την ανάπτυξη ικανοτήτων, στο πλαίσιο των οποίων ο ιδιωτικός τομέας θα διαδραματίζει σημαντικό ρόλο όσον αφορά τη χρηματοδότηση της ενεργειακής ανάπτυξης.
50. Τα μέρη αναγνωρίζουν τη σημασία της κοινωνίας πολιτών για την επίτευξη των στόχων της αειφόρου χρήσης της ενέργειας. Η ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων μεταξύ των διαφόρων φορέων (δημόσια διοίκηση, ιδιωτικός τομέας, κοινωνία πολιτών και χορηγοί) είναι σημαντική για την επίτευξη των πολιτικών στόχων.
51. Τα οφέλη από την περιφερειακή ανάπτυξη θα καταστούν λειτουργικά, όπου αυτό είναι δυνατόν. Τα δυνητικά οφέλη περιλαμβάνουν την ενίσχυση της οικονομικής σταθερότητας καθώς και πλεονεκτήματα που συνδέονται με την επίτευξη οικονομιών κλίμακας.
52. Τεχνική βοήθεια και χρηματοδοτική συνδρομή παρέχονται για την υποστήριξη των προτεραιοτήτων που σκιαγραφούνται στα ενδεικτικά προγράμματα.
53. Αναπτύσσονται οι απαραίτητες δυνατότητες, ούτως ώστε η αειφόρος χρήση της ενέργειας να περιλαμβάνεται σε όλα τα επίπεδα της αναπτυξιακής συνεργασίας.
54. Ενθαρρύνονται οι εταιρικές σχέσεις μεταξύ των διαφόρων φορέων (δημόσια διοίκηση, ιδιωτικός τομέας, διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, κοινωνία πολιτών κ.λπ.), προκειμένου να καταστεί δυνατή η χρηματοδότηση και η υλοποίηση αποκεντρωμένων δραστηριοτήτων.
55. Ενισχύεται ο συντονισμός μεταξύ των χορηγών, με στόχο να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα της αναπτυξιακής συνεργασίας στον τομέα της ενέργειας. Μια πιθανή προοπτική αποτελεί η σύναψη συμφωνίας εταιρικής σχέσης μεταξύ της ΕΕ και χωρών ΑΚΕ όσον αφορά τη θεσμική και πολιτική στήριξη του ενεργειακού τομέα.

2.6. Ανάπτυξη του εμπορίου και των επιχειρήσεων

2.6.1. Ανάπτυξη του εμπορίου

56. Όλα τα μέρη αναγνωρίζουν την ανάγκη να διασφαλιστεί ότι τα κράτη ΑΚΕ αντλούν το μεγαλύτερο δυνατό όφελος από τις διατάξεις της παρούσας συμφωνίας και έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν υπό τους πλέον ευνοϊκούς όρους στις αγορές σε τοπικό, εθνικό, υποπεριφερειακό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, με τη διαφοροποίηση του φάσματος και με την αύξηση της αξίας και του όγκου των συναλλαγών των κρατών ΑΚΕ στους τομείς των εμπορευμάτων και των υπηρεσιών.

57. Προς το σκοπό αυτό, λαμβάνεται ιδιαίτερη μέριμνα, ώστε να συνεκτιμώνται οι παράγοντες της εμπορικής ανάλυσης και της ανάπτυξης του εμπορίου στα μέσα που προβλέπονται για τη στήριξη της ανάπτυξης του ιδιωτικού τομέα και, ειδικότερα, στο πλαίσιο πρωτοβουλιών που αποσκοπούν στη στήριξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.
58. Στο πλαίσιο των εν λόγω προγραμμάτων και με την επιφύλαξη των αποτελεσμάτων μιας τέτοιας ανάλυσης, επιλέξιμες για στήριξη θεωρούνται οι ακόλουθες δράσεις :
- προώθηση των εξαγωγών ή εμπορικών τεχνικών με στόχο τη βελτίωση των εξαγωγικών επιδόσεων των κρατών ΑΚΕ·
 - ανάπτυξη των εσωτερικών δυνατοτήτων και των συστημάτων πληροφοριών και συνειδητοποίηση του ρόλου και της σημασίας του εμπορίου για την οικονομική ανάπτυξη εντός των ίδιων των κρατών ΑΚΕ·
 - ενίσχυση της υποδομής που συνδέεται με το εμπόριο και, ειδικότερα, στήριξη των προσπαθειών που καταβάλλουν τα κράτη ΑΚΕ προκειμένου να συγκροτήσουν και να βελτιώσουν την υποδομή τους στον τομέα των υπηρεσιών στήριξης, προκειμένου να διασφαλίσουν την αποτελεσματική συμμετοχή στην κατανομή των εμπορευμάτων και των υπηρεσιών και να διευκολύνουν τη ροή εξαγωγών με προέλευση τα κράτη ΑΚΕ·
 - ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και των επαγγελματικών ικανοτήτων στον τομέα του εμπορίου και των υπηρεσιών·
 - προσπάθειες που καταβάλλουν τα κράτη ΑΚΕ προκειμένου να αναπτύξουν και να βελτιώσουν την ποιότητα των προϊόντων τους, να τα προσαρμόσουν στις απαιτήσεις της αγοράς και να διαφοροποιήσουν τις διεξόδους των.
 - προσπάθειες που καταβάλλουν τα κράτη ΑΚΕ προκειμένου να διεισδύσουν στις αγορές τρίτων χωρών με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα·
 - θέσπιση μέτρων για την ανάπτυξη των αγορών, συμπεριλαμβανομένων των αυξημένων επαφών και της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ οικονομικών φορέων στα κράτη ΑΚΕ, στα κράτη μέλη της Κοινότητας και σε τρίτες χώρες· και
 - εφαρμογή από τα κράτη και τους φορείς ΑΚΕ σύγχρονων τεχνικών εμπορίας σε τομείς και προγράμματα που αφορούν την παραγωγή, και ιδίως σε τομείς όπως η αγροτική ανάπτυξη και η γεωργία.
59. Επιπλέον, τα μέρη επιβεβαιώνουν ότι οι όροι της μεταβατικής περιόδου που έχει καθοριστεί για το τρέχον πρόγραμμα εμπορικής ανάπτυξης στο πλαίσιο του παραρτήματος XX της Σύμβασης της Λομέ IV βασίζονται στην στρατηγική για την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα, η οποία αναφέρεται στην παρούσα συμφωνία. Ως προς αυτό το σημείο, δημιουργούνται/ενισχύονται επαναλαμβανόμενες ικανότητες σε ενδιάμεσο επίπεδο και σε τρεις τουλάχιστον διαφορετικές κατευθύνσεις:
- ανάπτυξη της ικανότητας των τοπικών διαρθρώσεων στήριξης να παρεμβαίνουν σε μικροοικονομικό επίπεδο (άμεση ενίσχυση επιχειρήσεων)·

- ανάπτυξη της ικανότητας των τοπικών διαρθρώσεων να παρεμβαίνουν σε μεσαίο επίπεδο (ενίσχυση και συμβολή στον εξορθολογισμό του συστήματος συγκρότησης ενδιάμεσων διαρθρώσεων με στόχο τη στήριξη επιχειρήσεων και την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα)· και
- την προώθηση του πολιτικού διαλόγου από πλευράς περιεχομένου και διαδικασίας.

2.6.2. Επιχειρηματική ανάπτυξη

60. Αμφότερα τα μέρη αναγνωρίζουν την ανάγκη να υποστηρίξουν, αναλαμβάνοντας ολοκληρωμένες και συνεκτικές πρωτοβουλίες, την επιχειρηματική ανάπτυξη στις χώρες ΑΚΕ, με σκοπό την ουσιαστική βελτίωση των μικροοικονομικών και μακροοικονομικών βάσεων της ανταγωνιστικότητας. Η ανάπτυξη των επιχειρήσεων θα περιλαμβάνει κυρίως τις ακόλουθες πρωτοβουλίες :

- τη βελτίωση της ποιότητας και της διαθεσιμότητας χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών για τις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα και τους αποταμιευτές της χώρας ΑΚΕ. Αυτή η συνδρομή θα έχει ως στόχο όχι μόνο να παράσχει την απαραίτητη χρηματοδότηση ειδικών έργων και να διαθέσει μη επιστρεπτέες ενισχύσεις με σκοπό την εγκαθίδρυση ειδικών πιστωτικών προγραμμάτων, αλλά επίσης να συμβάλει στη βιώσιμη ενίσχυση των τοπικών χρηματοοικονομικών τομέων. Οι παρεμβάσεις θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν, επομένως, όχι μόνο δάνεια και συμμετοχή στο κεφάλαιο επιχειρήσεων στο πλαίσιο μεμονωμένων έργων και "συνολικών δανείων", τα οποία χορηγούνται μέσω τοπικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, αλλά επίσης και τη συμμετοχή στην ανάπτυξη καινοτόμων υπηρεσιών στο πλαίσιο της τοπικής χρηματοοικονομικής και κεφαλαιακής αγοράς, και τη χορήγηση εγγυήσεων για το δανεισμό σε τοπικό επίπεδο και από το εξωτερικό καθώς και για τη χρηματοδότηση σε τοπικό επίπεδο. Κατά την ανάπτυξη αυτών των υπηρεσιών θα είναι σκόπιμο να λαμβάνεται μέριμνα για την αποτελεσματικότητα και τη βιωσιμότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και για την αποφυγή οποιασδήποτε στρέβλωσης της αγοράς. Για την επίτευξη αυτών των στόχων είναι σκόπιμο να αναλαμβάνονται δραστηριότητες για τη δημιουργία του κατάλληλου θεσμικού πλαισίου και της σχετικής ικανότητας·
- τη δημιουργία θεσμικής ικανότητας μεταξύ των τοπικών φορέων παροχής υπηρεσιών επαγγελματικής, τεχνικής, διαχειριστικής και εμπορικής στήριξης και την ενθάρρυνση της χρήσης αυτών των υπηρεσιών εκ μέρους των επιχειρήσεων. Αυτό περιλαμβάνει την παροχή στήριξης σε επιχειρήσεις με στόχο τον καθορισμό, την αξιολόγηση, την προετοιμασία και την εκτέλεση έργων, καθώς και για την επίλυση των διαδικαστικών προβλημάτων και των προβλημάτων εμπορίας που αντιμετωπίζουν. Στήριξη πρέπει επίσης να παρασχεθεί για την ενεργό προώθηση των τοπικών φορέων παροχής υπηρεσιών του ιδιωτικού τομέα που λειτουργούν με βάση την αγορά και για την ευρύτερη πρόσβαση σε αυτούς τους φορείς. Τον κανόνα κατά την παροχή αυτών των υπηρεσιών θα πρέπει να αποτελεί μια νέα προσέγγιση με βάση τη ζήτηση και την κατανομή του κόστους, ενώ οι χρηματοδότες και οι δημόσιες περιοχές οφείλουν να παρεμβαίνουν κατά κύριο λόγο ως καταλύτες και όχι ως άμεσοι φορείς παροχής αυτών

των υπηρεσιών. Ένα σύνολο κατάλληλα επιλεγμένων δεικτών πρέπει να λαμβάνεται προσεκτικά υπόψη, προκειμένου να διασφαλίζεται η επίτευξη των καλύτερων δυνατών αποτελεσμάτων. Με βάση αυτούς τους δείκτες αξιολογούνται οι διάφοροι στόχοι όσον αφορά την εμβέλειά τους, τη σχέση κόστους αποτελέσματος και την απήχηση στο επίπεδο των επιχειρήσεων και σε κοινωνικοοικονομικό επίπεδο·

- τη διαρκή στήριξη πρωτοβουλιών που συμβάλλουν στην ανάπτυξη και στη μεταφορά τεχνολογιών και τεχνογνωσίας καθώς και των καλύτερων πρακτικών σε όλες τις πτυχές της επιχειρηματικής διαχείρισης. Διασφαλίζεται η παροχή στήριξης ακόμη και σε εκείνους τους φορείς προώθησης των εξαγωγών και των επενδύσεων που είναι σε θέση να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην προσέλκυση ξένων επενδύσεων. Η ενίσχυση των δυνατοτήτων τους θα αποτελέσει σημαντικό παράγοντα, ο οποίος θα παράσχει τη δυνατότητα αρτιότερης ενσωμάτωσης των χωρών ΑΚΕ στην παγκόσμια οικονομία·
- τη διοχέτευση της ιδιωτικής αποταμίευσης, εγχώριας και από το εξωτερικό, για τη χρηματοδότηση ιδιωτικών επιχειρήσεων στις χώρες ΑΚΕ. Αυτό θα επιτευχθεί με τους εξής τρόπους :
 - (α) με την παροχή στήριξης σε τοπικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και φορείς παροχής υπηρεσιών, που συγκεντρώνουν τοπική αποταμίευση και τη διοχετεύουν στη χρηματοδότηση επενδύσεων·
 - (β) με τη συγχρηματοδότηση ξένων επενδύσεων, με την παροχή εγγυήσεων και με τη θέσπιση άλλων μηχανισμών κατανομής και περιορισμού των κινδύνων προκειμένου να ενθαρρυνθούν οι εισροές άμεσων επενδύσεων και επενδύσεων χαρτοφυλακίου·
 - (γ) με την ενίσχυση της προσπάθειας των χωρών ΑΚΕ να καταστούν ελκυστικότερες ως αποδέκτες ξένων επενδύσεων· και
 - (δ) με την ενίσχυση του διαλόγου με τον ευρωπαϊκό ιδιωτικό τομέα και τη βελτίωση της πληροφόρησης σχετικά με πρωτοβουλίες που υποστηρίζει η ΕΚ.
- τη στήριξη μικροεπιχειρήσεων και παραγωγών του άτυπου φορέα της οικονομίας. Αυτοί οι στόχοι επιδιώκονται κυρίως με την ενθάρρυνση της ανάπτυξης μιας αγοράς χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και με την παροχή μη χρηματοδοτικής συνδρομής που να είναι στα μέτρα των αναγκών των ενδεέστερων στρωμάτων του πληθυσμού και, ιδίως, των γυναικών. Στόχος δεν είναι η παροχή άμεσης χρηματοδότησης σε μικρές επιχειρήσεις και μικροεπιχειρήσεις, αλλά η ενίσχυση τοπικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων εξειδικευμένων στη χορήγηση μικροχρηματοδοτήσεων, ώστε αυτά να αποκτήσουν την απαραίτητη δυνατότητα εξυπηρέτησης μιας στοχοθετημένης αγοράς, σύμφωνα με την αρχή της αποτελεσματικότητας. Η βιωσιμότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που χορηγούν μικροχρηματοδοτήσεις αποτελεί κρίσιμο στοιχείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την υλοποίηση αυτών των δράσεων. Σημαντικό τομέα αποτελεί η κατάταξη των χρηματοπιστωτικών δράσεων μικροχρηματοδότησης, καθώς με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται η

δυνατότητα καθορισμού των οργανισμών οι οποίοι παρέχουν τα καλύτερα εχέγγυα μιας μελλοντικής συνεργασίας.

2.6.3. Θεμιτό εμπόριο

61. Το θεμιτό εμπόριο αποτελεί αναπτυξιακή πρωτοβουλία με σκοπό την εγκαθίδρυση εμπορικών σχέσεων και τη βελτίωση των εμπορικών ευκαιριών με στόχο τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών, η οποία αποσκοπεί να παράσχει τη δυνατότητα στους παραγωγούς των αναπτυσσόμενων χωρών, οι οποίοι βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, να επωφεληθούν και να κερδίσουν από τις ευκαιρίες που προσφέρει το παγκόσμιο εμπόριο και να διευκολύνει την αρτιότερη ενσωμάτωση των αναπτυσσόμενων χωρών στην παγκόσμια οικονομία.
62. Οι πρωτοβουλίες θεμιτού εμπορίου παρέχουν στους καταναλωτές τη δυνατότητα να συμβάλλουν στη βιώσιμη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των αναπτυσσόμενων χωρών, μέσω μιας στοχοθετημένης στρατηγικής αγορών, και με αυτόν τον τρόπο να συμβάλλουν στον περιορισμό της φτώχειας.
63. Στόχος του θεμιτού εμπορίου είναι να διασφαλίσει ότι οι παραγωγοί επιτυγχάνουν δίκαιη τιμή και δίκαιο μερίδιο των κερδών. Το θεμιτό εμπόριο αποσκοπεί να συμβάλει στην εγκαθίδρυση συνθηκών, οι οποίες μπορούν να εξασφαλίσουν υψηλότερο επίπεδο κοινωνικής και περιβαλλοντικής προστασίας στις αναπτυσσόμενες χώρες. Ειδικότερα, η έννοια του θεμιτού εμπορίου αφορά την απευθείας αγορά, τη δίκαιη τιμή, την πληρωμή εκ των προτέρων, τη σύναψη μακροχρόνιων και σταθερών σχέσεων μεταξύ παραγωγών, τις συνθήκες παραγωγής με βάση την τήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων όπως αυτά θεσπίζονται στις συμβάσεις της ΔΟΕ, και τον σεβασμό του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένων αειφόρων μεθόδων παραγωγής. Εντούτοις, η συμμετοχή σε οποιοδήποτε σύστημα θεμιτού εμπορίου πραγματοποιείται σε εθελοντική βάση και όλα τα δίκτυα μεταξύ παραγωγών και αγοράς ανάγονται στη σφαίρα της ιδιωτικής πρωτοβουλίας.
64. Η συνεργασία παρέχει στήριξη τόσο σε ομάδες παραγωγών στις αναπτυσσόμενες χώρες όσο και σε ΜΚΟ εντός της ΕΕ μέσω πιστώσεων του προϋπολογισμού και πόρων του ΕΤΑ. Αυτή η στήριξη χρησιμοποιείται για τη χρηματοδότηση της παραγωγής νέων προϊόντων, για εκστρατείες ευαισθητοποίησης του καταναλωτή, για εκπαιδευτικές δραστηριότητες και για την ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας.

2.7. Ανάπτυξη του τομέα των υπηρεσιών

2.7.1. Θαλάσσιες μεταφορές

65. Η λήψη μέτρων για την ανάπτυξη και την προώθηση στα κράτη ΑΚΕ αποδοτικών και αποτελεσματικών υπηρεσιών στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών ενθαρρύνεται και υποστηρίζεται με την ανάπτυξη στρατηγικών, οι οποίες συμφωνούνται μεταξύ των μερών και περιλαμβάνουν τα εξής :
 - ενθάρρυνση των επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα των κρατών ΑΚΕ στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών, με σκοπό να αυξηθεί η συμμετοχή του τοπικού ιδιωτικού τομέα στις ναυτιλιακές δραστηριότητες·

- υποστήριξη για την ανάπτυξη δικτύων ακτοπλοϊκών μεταφορών, με στόχο την προώθηση του ενδοπεριφερειακού εμπορίου·
- προώθηση αποτελεσματικών χωροταξικών ρυθμίσεων και λιμενικών εγκαταστάσεων με ιδιαίτερη μέριμνα για την αύξηση της αποδοτικότητας και την επιτάχυνση των διαδικασιών·
- προώθηση της αποτελεσματικότερης αποστολής φορτίων υπό οικονομικά και εμπορικά συμφέροντες όρους·
- υποστήριξη της εφαρμογής ορθών πολιτικών και κανόνων ανταγωνισμού·
- ενθάρρυνση περιφερειακών προγραμμάτων θαλάσσιας μεταφοράς και ανάπτυξης του εμπορίου, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης της ολοκλήρωσης σε περιφερειακό και υποπεριφερειακό επίπεδο· και
- ανάληψη εκ μέρους των συμβαλλόμενων μερών της υποχρέωσης να προωθήσουν την ασφάλεια της ναυσιπλοΐας, την ασφάλεια των πληρωμάτων και την αποτροπή της ρύπανσης.

2.7.2. Αεροπορικές μεταφορές

66. Τα κράτη ΑΚΕ και η ΕΕ αναγνωρίζουν τη σημασία που έχουν ισχυρές, ασφαλείς και αποτελεσματικές αεροπορικές μεταφορές για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη καθώς και για την ανάπτυξη των μεταξύ τους εμπορευματικών συναλλαγών και των συναλλαγών στον τομέα των υπηρεσιών.
67. Ως εκ τούτου, τα κράτη ΑΚΕ και η ΕΕ ενισχύουν τη μεταξύ τους συνεργασία σε αυτόν τον τομέα, προκειμένου να εξασφαλίσουν την τακτική βελτίωση και ανάπτυξη της εναέριας κυκλοφορίας, να προωθήσουν τις συναλλαγές, τον τουρισμό και την εξαγωγή γεωργικών προϊόντων υψηλής οικονομικής αξίας προς την αγορά της ΕΕ.
68. Προς τον σκοπό αυτό, θα προωθήσουν τη βιώσιμη συμμετοχή των χωρών ΑΚΕ στις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές. Ακόμη, θα εξετάσουν κάθε μέσο για τη μεταρρύθμιση και τον εκσυγχρονισμό των βιομηχανιών αεροπορικών μεταφορών των κρατών ΑΚΕ, με σκοπό να προωθήσουν την εμπορική βιωσιμότητα και την ανταγωνιστικότητα, να ενθαρρύνουν την πραγματοποίηση μεγαλύτερων επενδύσεων και τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα, την εντατικότερη ανταλλαγή γνώσεων και ορθών επιχειρηματικών πρακτικών και να παράσχουν στους επιβάτες και τους εξαγωγείς όλων των χωρών πρόσβαση στα παγκόσμια δίκτυα αεροπορικών μεταφορών.
69. Τα συμβαλλόμενα μέρη αποδίδουν ιδιαίτερη σημασία στην ασφάλεια του τομέα των αεροπορικών μεταφορών και στην ανάγκη να καθιερωθούν και να εφαρμοστούν οι αντίστοιχες διεθνείς προδιαγραφές. Προς τον σκοπό αυτό, η ΕΕ επικουρεί τα κράτη ΑΚΕ, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας συμφωνίας, για την εφαρμογή συστημάτων ασφάλειας της αεροπλοΐας, συμπεριλαμβανομένου του συστήματος CNS/ATM, για την ασφάλεια των αερολιμένων, για την ενίσχυση της ικανότητας των αρχών πολιτικής αεροπλοΐας να διαχειρίζονται όλες τις πτυχές επιχειρησιακής ασφάλειας που υπάγονται στον έλεγχό τους και για την ανάπτυξη των υποδομών και

του ανθρώπινου δυναμικού, λαμβάνοντας μέριμνα ώστε όλα τα μέτρα που λαμβάνονται σε αυτόν τον τομέα να βασίζονται στις συμβουλές των αρμόδιων διεθνών οργανισμών και να είναι αποτελεσματικά και βιώσιμα μακροπρόθεσμα.

70. Τα κράτη ΑΚΕ και η ΕΕ αναγνωρίζουν ότι είναι ανάγκη να διασφαλίσουν ότι αποδίδεται ιδιαίτερη σημασία στην ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τις αεροπορικές μεταφορές. Τα μέρη συνεργάζονται για την επίτευξη αυτού του στόχου.
71. Σε αρκετές πτυχές των αεροπορικών μεταφορών, τα κράτη ΑΚΕ και η ΕΕ αναγνωρίζουν ότι λύσεις σε περιφερειακό επίπεδο παρέχουν τη δυνατότητα βελτίωσης της οικονομικής αποδοτικότητας και πραγματοποίηση οικονομικών κλίμακας. Προς το σκοπό αυτό, η ΕΕ υποστηρίζει και ενθαρρύνει δράσεις σε περιφερειακό επίπεδο, όπου αυτό απαιτείται.

2.7.3. Ανάπτυξη του τουρισμού

72. Αμφότερα τα μέρη συμφωνούν ότι η ανάπτυξη του τομέα του τουρισμού, λαμβανομένης υπόψη της σημασίας του για το διεθνές εμπόριο και την εξαγωγή υπηρεσιών, συμβάλλει σημαντικά στην ενσωμάτωση των αναπτυσσόμενων χωρών στην παγκόσμια οικονομία.
73. Η συμβολή του τουρισμού στη βιώσιμη ανάπτυξη συνδέεται με τα εξής :
- την ικανότητα των τοπικών αρχών να σχεδιάζουν και να διαχειρίζονται την τουριστική ανάπτυξη, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις οικονομικές, κοινωνικές, πολιτισμικές και περιβαλλοντικές πτυχές, καθώς και τα ενδεχόμενα αρνητικά στοιχεία· και
 - τη δέσμευση της βιομηχανίας να τηρεί τις αρχές και να εφαρμόζει τις πρακτικές της αειφόρου ανάπτυξης στο πλαίσιο μιας ανοικτής και ανταγωνιστικής αγοράς.
74. Για την εκπλήρωση των αναπτυξιακών στόχων της, η συνεργασία δημιουργεί τις συνθήκες μεγιστοποίησης της συμβολής του τουρισμού στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας υποδοχής και ελαχιστοποίησης των πραγματικών μη ενδεχόμενων αρνητικών επιπτώσεων. Ως εκ τούτου, τα προγράμματα στον τομέα του τουρισμού πρέπει να διασφαλίζουν ότι με τις αντίστοιχες πρωτοβουλίες αντιμετωπίζονται τα ακόλουθα ζητήματα :
- ενθάρρυνση της βιώσιμης ανάπτυξης του τουρισμού, συμπεριλαμβανομένων αειφόρων πρακτικών στον τομέα του περιβάλλοντος·
 - ενίσχυση των προσπάθειών των δημόσιων αρχών στον τομέα του σχεδιασμού, της διαχείρισης και της παρακολούθησης (παροχή στήριξης για την ανάπτυξη του απαραίτητου νομικού και θεσμικού πλαισίου, για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, για τη διασφάλιση της εθνικής κληρονομιάς και υποδομής και για την οργάνωση της πληροφόρησης του εμπορίου)·
 - ανάπτυξη και επέκταση της υποδομής·

- διαφοροποίηση και βελτίωση του προϊόντος·
- εδραίωση της τουριστικής βιομηχανίας στο πλαίσιο μιας ανοικτής και ανταγωνιστικής οικονομίας της αγοράς (ενθάρρυνση της συνεργασία στον ιδιωτικό τομέα και παροχή άμεσης στήριξης στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις - ΜΜΕ)· και
- ο πολύπλοκος και δυναμικός χαρακτήρας του τουρισμού, σε συνδυασμό με τους διαφορετικούς βαθμούς ωριμότητας που έχουν επιτύχει σε αυτόν τον τομέα οι διάφορες αναπτυσσόμενες χώρες, σημαίνουν ότι τα προβλήματα και οι λύσεις δεν είναι τυποποιημένα. Επομένως, το είδος και η κλίμακα στήριξης ποικίλλουν ανάλογα με το επίπεδο της τουριστικής ανάπτυξης που έχει επιτύχει ήδη η ενδιαφερόμενη χώρα και των συγκεκριμένων τοπικών αναγκών.

75. Τα μέρη αναγνωρίζουν ότι η διαφύλαξη του κοινωνικού και πολιτισμικού ιστού καθώς και του φυσικού και τεχνητού περιβάλλοντος και η προώθηση της ανταγωνιστικότητας και των ανοικτών αγορών αποτελούν τις κατευθυντήριες αρχές που διέπουν την ανάπτυξη ενός βιώσιμου τουριστικού τομέα που προσφέρει ποιοτικά προϊόντα. Από αυτή την άποψη, η συνεργασία περιλαμβάνει στήριξη :

- του ιδιωτικού τομέα σε αυτόν τον κλάδο, η οποία θα αποσκοπεί στη βελτίωση της εταιρικής σχέσης μεταξύ εταιρειών και κλάδων δραστηριότητας που συνδέονται με τον τουρισμό και, μέσω διατομεακών μέτρων, με τις ΜΜΕ γενικότερα· και
- των αρχών και κυβερνήσεων, η οποία θα επικεντρώνεται στη θέσπιση του απαραίτητου νομικού και θεσμικού πλαισίου, στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και της δημόσιας υποδομής, στην προστασία και την ανάπτυξη της φυσικής και πολιτισμικής κληρονομιάς και στον εκσυγχρονισμό των μεθόδων και των μέσων προβολής της χώρας προορισμού.

76. Τα μέρη θεωρούν ότι χρειάζεται να προωθείται η διενέργεια στενών διαβουλεύσεων μεταξύ των υφιστάμενων οργανισμών του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα στο πλαίσιο της χάραξης πολιτικών και στρατηγικών για τον τουρισμό.

2.7.4. Τηλεπικοινωνίες και κοινωνία πληροφοριών

77. Η συνεργασία επεκτείνεται, μεταξύ άλλων, στους ακόλουθους τομείς :

- προώθηση των διαβουλεύσεων μεταξύ των αρμόδιων οργάνων των κρατών ΑΚΕ και της ΕΕ στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, με σκοπό την ενθάρρυνση της ανάπτυξης ανταγωνιστικού περιβάλλοντος στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, ούτως ώστε οι τιμές να προσεγγίζουν το κόστος·
- καθιέρωση διαλόγου για τις διάφορες μορφές κοινωνίας πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των ρυθμιστικών πτυχών και της πολιτικής επικοινωνιών·
- ανταλλαγή πληροφοριών και πιθανή παροχή τεχνικής βοήθειας στους τομείς της νομοθεσίας, της τυποποίησης, της δοκιμής και πιστοποίησης της

συμμόρφωσης των τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας και της χρήσης συχνοτήτων·

- τη διάδοση νέων τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών και την ανάπτυξη νέων εγκαταστάσεων, ιδίως σε σχέση με διασύνδεση δικτύων και τη διαλειτουργικότητα εφαρμογών·
- την προώθηση και πραγματοποίηση κοινής έρευνας στον τομέα των νέων τεχνολογιών που συνδέονται με την κοινωνία πληροφοριών· και
- το σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων και την εφαρμογή πολιτικών ευαισθητοποίησης όσον αφορά τα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη που απορρέουν από την κοινωνία πληροφοριών.

78. Τα συμβαλλόμενα μέρη αναγνωρίζουν το ρόλο που οφείλει να διαδραματίσει η τεχνολογία πληροφόρησης και επικοινωνίας για την προώθηση της πραγματικής ενσωμάτωσης των χωρών ΑΚΕ στην παγκόσμια οικονομία και για την επίτευξη των στόχων τους στους τομείς της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης. Στόχος των μερών είναι να διευκολύνουν την ικανότητα των κρατών ΑΚΕ να συμμετέχουν ενεργά στο χειρισμό των νέων τεχνολογιών. Για την επίτευξη βιώσιμων αποτελεσμάτων, είναι σημαντική η σύναψη αποτελεσματικών εταιρικών σχέσεων μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα.

79. Οι αρχές που οφείλουν να υιοθετήσουν τα συμβαλλόμενα μέρη προκειμένου να βοηθήσουν τα κράτη ΑΚΕ να υπερβούν τις προκλήσεις που θέτει η τεχνολογία πληροφόρησης και επικοινωνίας περιλαμβάνουν τα εξής :

- ένα συνδυασμό ρυθμιστικών κανόνων, ανταγωνισμού και ιδιωτικοποίησης, προκειμένου να καθοριστούν σαφώς οι αντίστοιχες αρμοδιότητες του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα·
- την ανάληψη ενεργού δράσης εκ μέρους των κρατικών αρχών για την αντιμετώπιση των ανισοτήτων και των ενδεχόμενων αρνητικών επιπτώσεων·
- τη συμμετοχική προσέγγιση κατά τη χάραξη της πολιτικής· και
- μια προσέγγιση των εξελίξεων σε αυτόν τον τομέα που θα συνδέεται με τη ζήτηση.

80. Οι τομείς προτεραιότητας της συνεργασίας στον τομέα των πληροφοριών είναι οι εξής :

- η διευκόλυνση της κατάρτισης εθνικών προγραμμάτων και η δημιουργία ρυθμιστικού πλαισίου φιλικού για την ανάπτυξη της τεχνολογίας πληροφόρησης και επικοινωνίας, σύμφωνα με μια συμμετοχική διαδικασία που συνδέει όλους τους ενδιαφερόμενους τομείς, προκειμένου να αυξηθούν οι επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα, να βελτιωθεί η υποδομή, να βελτιωθεί η ποιότητα των υπηρεσιών και να προωθηθεί η καθολική πρόσβαση μέσω μορφών όπως είναι η πρόσβαση των τοπικών κοινοτήτων·

- να βοηθήσει τις χώρες ΑΚΕ να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα και τη διαφάνεια τους με τη χρήση νέων τεχνολογιών κατά την παροχή υπηρεσιών του δημοσίου στον τομέα της εκπαίδευσης, της υγείας, του περιβάλλοντος, των περιβαλλοντικών γνώσεων, κ.λπ., καθώς και για τη βελτίωση της ενημέρωσης του πολίτη για τη συμμετοχή στο δημόσιο βίο·
- στήριξη της περιφερειακής συνεργασίας μεταξύ χωρών ΑΚΕ με στόχο να αυξηθεί η ευαισθητοποίησή τους και η ανταπόκρισή τους στις παγκόσμιες τεχνολογικές τάσεις και να προωθηθεί η υιοθέτηση διεθνών προδιαγραφών προκειμένου να διασφαλιστούν η διασύνδεση και η διαλειτουργικότητα·
- ευαισθητοποίηση των βασικών φορέων της κοινωνίας πολιτών σχετικά με τις ευκαιρίες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες για την επίτευξη οικονομικών και κοινωνικών στόχων, συμπεριλαμβανομένης της ανταλλαγής εμπειριών και της διάδοσης βέλτιστων πρακτικών, καθώς και για τη διάδοση των εφαρμογών των τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας·
- εντατική στήριξη εκπαιδευτικού προγράμματος για την απόκτηση δεξιοτήτων στον τομέα των τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας με στόχο την ενίσχυση των χωρών ΑΚΕ στην προσπάθειά τους να αντιμετωπίσουν ζητήματα που ανακύπτουν και αφορούν τη νομοθεσία, το τεχνικό μέρος και το περιεχόμενο·
- την ενθάρρυνση των κρατικών αρχών να αναλάβουν ενεργό δράση για την προώθηση των τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας, ως τεχνολογιών κρίσιμων για την ύπαρξη αποκεντρωμένων φορέων συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένων αυτών που μεριμνούν για τους φτωχούς, τις γυναίκες και τις εθνοτικές μειονότητες· και
- τη διευκόλυνση της ενεργού συμμετοχής των χωρών ΑΚΕ σε διεθνείς διαπραγματεύσεις και διαδικασίες στον τομέα των τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας.

2.8. Ανάπτυξη πρώτων υλών

81. Αυτός ο τομέας συνεργασίας αναφέρεται σε αυτό το σημείο απλώς προς υπόμνηση. Ειδικότερα κείμενα θα εκπονηθούν ανάλογα με την εξέλιξη των αναγκών στον τομέα της συνεργασίας, όπως αυτές θα καθοριστούν από το Συμβούλιο των Υπουργών.

3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

3.1. Εκπαίδευση και κατάρτιση

82. Η άσκηση μιας πρακτικής και αποτελεσματικής πολιτικής στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης είναι σαφές ότι διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στο πλαίσιο της αναπτυξιακής διαδικασίας. Ένα άρτια καταρτισμένο και επαρκώς εκπαιδευμένο εργατικό δυναμικό συμβάλλει άμεσα στην αύξηση της συνολικής παραγωγικότητας, στην ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης, στην εξάλειψη της φτώχειας και, τελικά, στη βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης του πληθυσμού των χωρών ΑΚΕ. Προγράμματα και έργα στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης που είναι κατάλληλα

σχεδιασμένα, στοχοθετημένα και εκτελούνται κατά τον δέοντα τρόπο μπορούν επίσης να συμβάλουν σημαντικά στην εξάλειψη των εμποδίων για τη χρήσιμη και παραγωγική διαβίωση των πληθυσμών στο πλαίσιο των τοπικών κοινοτήτων τους.

83. Προκειμένου να ανταποκριθεί στις άμεσες και προβλέψιμες ανάγκες στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, η συνεργασία υποστηρίζει τις προσπάθειες που καταβάλλουν τα κράτη ΑΚΕ ούτως ώστε:
- (α) να συγκροτήσουν και να επεκτείνουν ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, ιδίως δε όσα έχουν περιφερειακό χαρακτήρα·
 - (β) να αναδιαρθρώσουν τα ιδρύματα και συστήματα εκπαίδευσης, να αναπροσαρμόσουν τα εκπαιδευτικά προγράμματα, τις μεθόδους και την τεχνολογία που χρησιμοποιούνται και να μεταρρυθμίσουν τα ιδρύματα και συστήματα βασικής εκπαίδευσης, παρέχοντας ιδίως καθολική πρωτοβάθμια εκπαίδευση και προσαρμόζοντας εισαγόμενα συστήματα και ενσωματώνοντάς τα στις αναπτυξιακές στρατηγικές·
 - (γ) να ενθαρρύνουν τη διαδικασία εκπαίδευσης και κατάρτισης καθαυτή, ιδίως δε προγράμματα αλφαριθμητισμού και προγράμματα μη παραδοσιακών μορφών κατάρτισης, για λειτουργικούς και επαγγελματικούς σκοπούς, αλλά και ως συστατικά προγραμμάτων, τα οποία βελτιώνουν τις δυνατότητες και τη θέση των μη εγγράμματων πληθυσμών·
 - (δ) να ανταλλάξουν εμπειρίες με την Κοινότητα στον τομέα του αλφαριθμητισμού και να προωθήσουν και να υποστηρίξουν τη συμμετοχή και ενσωμάτωση των γυναικών στην εκπαίδευση και την κατάρτιση και να προσφέρουν πρόσβαση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση σε περισσότερο μειονεκτούντα τμήματα του πληθυσμού των αγροτικών περιοχών·
 - (ε) να ενθαρρύνουν την επιμόρφωση των διδασκόντων, των υπεύθυνων εκπαιδευτικού σχεδιασμού και των ειδικών στον τομέα της εκπαιδευτικής τεχνολογίας, συμπεριλαμβανομένης της προμήθειας του σχετικού εκπαιδευτικού υλικού· και
 - (στ) να αναλάβουν δράσεις για τη σύσταση ενώσεων, την αδελφοποίηση, τις ανταλλαγές και μεταφορές εκπαιδευτικών και σπουδαστών καθώς και την ανταλλαγή πληροφοριών και τεχνολογίας μεταξύ πανεπιστημίων και ιδρυμάτων ανώτερης εκπαίδευσης στα κράτη ΑΚΕ και στην Κοινότητα.
84. Η Κοινότητα και τα κράτη μέλη διαθέτουν περισσότερους πόρους για τη στήριξη της εκπαίδευσης και της κατάρτισης τόσο σε απόλυτους όσο και σε σχετικούς όρους.
85. Τα προβλήματα του τομέα της εκπαίδευσης αποτελούν το αντικείμενο ορθής ανάλυσης μόνον εφόσον αυτή διεξάγεται χωριστά για κάθε χώρα.
86. Η συνδρομή που παρέχει η Κοινότητα και τα κράτη μέλη στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στις χώρες ΑΚΕ σχεδιάζεται με τέτοιον τρόπο, ώστε να υποστηρίξει τις προσπάθειες των ίδιων των ενδιαφερόμενων χωρών και να μην υποκαθιστά την τοπική πρωτοβουλία.

87. Η βιωσιμότητα των μηχανισμών σε αυτόν τον τομέα αποτελεί αντικείμενο μακροχρόνιας μέριμνας.
88. Τα προγράμματα που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο μακροοικονομικών μεταρρυθμίσεων πρέπει να συμβαδίζουν με τις μακροπρόθεσμες προτεραιότητες στον εκπαιδευτικό τομέα στις χώρες ΑΚΕ και να μην τις υποκαθιστούν.
89. Προτεραιότητα αποδίδεται στην τομεακή προσέγγιση, όποτε αυτή μπορεί να υποκαταστήσει ένα συνήθους τύπου έργο.
90. Η εκπαίδευση πρέπει να βελτιώνεται τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά.
91. Προτεραιότητα αποδίδεται στη βελτίωση των εκπαιδευτικών ευκαιριών για τις μειονεκτούσες ομάδες του πληθυσμού και ιδιαίτερα για τις γυναίκες και τα κορίτσια.
92. Η παροχή στήριξης κατά τον προγραμματισμό και τη διαχείριση της εκπαίδευσης στο πλαίσιο της τομεακής προσέγγισης θεωρείται προτεραιότητα (θεσμική ανάπτυξη).
93. Οι φορείς της εκπαίδευσης συμμετέχουν τόσο στο στάδιο του προγραμματισμού όσο και κατά τη διαδικασία υλοποίησης.
94. Η παρεχόμενη στήριξη αποσκοπεί στην ενίσχυση της καινοτομίας και της μεταρρύθμισης του τομέα της εκπαίδευσης· η κατάρτιση διδασκόντων αποτελεί προτεραιότητα.
95. Κατά την παροχή στήριξης εκ μέρους της Κοινότητας και των κρατών μελών ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να λαμβάνεται για τον συντονισμό και τη συμπληρωματικότητα σε σχέση με τους άλλους κύριους χορηγούς στο πλαίσιο προγράμματος προσαρμοσμένου στις ανάγκες της δικαιούχου χώρας.
96. Οι δράσεις εκπαίδευσης και κατάρτισης διεξάγονται, κατά προτεραιότητα, στο δικαιούχο κράτος ή περιοχή ΑΚΕ. Εφόσον αυτό απαιτείται, είναι δυνατόν να διεξαχθούν σε άλλο κράτος ΑΚΕ ή σε κράτος μέλος της Κοινότητας. Στην περίπτωση εξειδικευμένης κατάρτισης που ανταποκρίνεται ιδιαίτερα στις ανάγκες των κρατών ΑΚΕ, είναι δυνατόν, κατ' εξαίρεση, δράσεις κατάρτισης να εκτελούνται σε άλλη αναπτυσσόμενη χώρα εκτός των κρατών ΑΚΕ.

3.2. Επιστημονική, τεχνολογική και ερευνητική συνεργασία

97. Ο σκοπός της επιστημονικής και τεχνικής συνεργασίας είναι να παράσχει στήριξη στις προσπάθειες των κρατών ΑΚΕ να αποκτήσουν δικές τους επιστημονικές και τεχνικές ικανότητες, να αποκτήσουν την τεχνολογία που χρειάζονται για την ανάπτυξή τους και να συμμετάσχουν ενεργά στις σύγχρονες επιστημονικές, περιβαλλοντικές και τεχνολογικές εξελίξεις, να επικεντρώσουν την έρευνα στην εξεύρεση λύσεων σε οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα και να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής και την ευημερία του πληθυσμού.

98. Η αναγνώριση του ρόλου που κατέχει η γνώση για την επίλυση τοπικών αναπτυξιακών προβλημάτων και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των οικονομιών γίνεται όλο και ευρύτερα αποδεκτή από όλες τις κοινωνίες και κυβερνήσεις. Προς το σκοπό αυτό απαιτείται η βελτίωση των ικανοτήτων σε όλα τα επίπεδα, προκειμένου να παραχθεί, να αφομοιωθεί, να διαδοθεί και να εφαρμοστεί η γνώση.
99. Κατά τα τελευταία έτη έχει σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά την επεξεργασία στρατηγικών με στόχο να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των κυβερνητικών παρεμβάσεων στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης. Αυτές οι στρατηγικές επικεντρώνονται στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος πολιτικής το οποίο:
- ενθαρρύνει τον συντονισμό των ερευνητικών προσπάθειών·
 - δημιουργεί κοινές πλατφόρμες οι οποίες παρέχουν τη δυνατότητα καθορισμού των δράσεων και συνδέουν τους υπεύθυνους για τη χάραξη πολιτικής με την ερευνητική κοινότητα, με τον ιδιωτικό τομέα και με την κοινωνία πολιτών·
 - ενθαρρύνει τις εταιρικές σχέσεις μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα· και
 - συμβάλλει στη μεταρρύθμιση των εκπαιδευτικών συστημάτων.
100. Κεντρικό στοιχείο των κειμένων που εγκρίνουν οι διάφορες οντότητες της ΕΚ και των χωρών ΑΚΕ είναι, επιπλέον, η ενσωμάτωση των προσπαθειών που καταβάλλονται στον τομέα της έρευνας και άλλων τομέων που σχετίζονται με τη γνώση στα διάφορα προγράμματα σε τομεακό, περιφερειακό ή θεματικό επίπεδο.
101. Τέλος, διεθνείς πρωτοβουλίες, όπως η εταιρική σχέση για την "παγκόσμια γνώση" αποδίδουν έμφαση στην επείγουσα ανάγκη να ενθαρρυνθεί η διαφύλαξη και η αξιοποίηση της γνώσης των ιθαγενών και τοπικών πληθυσμών σε έναν κόσμο που υπερφορτώνεται με διαρκώς αυξανόμενη εξωγενή πληροφόρηση.
102. Προς τον σκοπό αυτό, η συνεργασία συμβάλλει στα ακόλουθα :
- (α) στην επεξεργασία και υλοποίηση έργων έρευνας και ανάπτυξης και προγραμμάτων που καταρτίζονται από τα κράτη ΑΚΕ, εντάσσονται σε άλλες αναπτυξιακές δράσεις και είναι σύμφωνα με τις ανάγκες και τις συνθήκες διαβίωσης του ενδιαφερόμενου πληθυσμού·
 - (β) στον καθορισμό και την προώθηση δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στην εδραίωση της κατάλληλης τοπικής τεχνολογίας και στην απόκτηση και προσαρμογή της σχετικής ξένης τεχνολογίας, ιδίως δε αυτής άλλων αναπτυσσόμενων χωρών η οποία είναι συμβατή με τις συγκεκριμένες ανάγκες των κρατών ΑΚΕ·
 - (γ) στην προώθηση της επιστημονικής και τεχνολογικής συνεργασίας μεταξύ των ίδιων των κρατών ΑΚΕ, μεταξύ κρατών ΑΚΕ και άλλων αναπτυσσόμενων χωρών και μεταξύ κρατών ΑΚΕ και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, συμπεριλαμβανομένης της παροχής στήριξης σε μονάδες έρευνας και ανάπτυξης ιδίως σε περιφερειακό επίπεδο, προκειμένου να γίνεται βέλτιστη χρήση

των κατάλληλων επιστημονικών και τεχνικών εγκαταστάσεων και των υπηρεσιών που ενδεχομένως παρέχουν· και

- (δ) στην ενίσχυση των κρατών ΑΚΕ όσον αφορά τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη πολιτικών, διαρθρώσεων για την παροχή κινήτρων και θεσμικών οργάνων που υποστηρίζουν την ανάπτυξη της εγχώριας καινοτομίας και τη μετατροπή των επιχειρήσεων σε δυναμικούς ανταγωνιστικούς φορείς.
103. Προκειμένου να καταστεί δυνατή η αξιοποίηση των εν εξελίξει προσπαθειών και να βελτιωθεί η συνέργεια μεταξύ των προσπαθειών που καταβάλλουν οι επιμέρους εταίροι, η συνεργασία ΑΚΕ/ΕΚ εξακολουθεί να ενθαρρύνει τις εταιρικές σχέσεις μεταξύ όλων των τομέων της κοινωνίας, τόσο των χρηστών όσο και των "δημιουργών" γνώσης, με βάση λεπτομερή ανάλυση βήμα προς βήμα των υφιστάμενων δυνατοτήτων και αναγκών στον τομέα της έρευνας. Ιδιαίτερη έμφαση αποδίδεται στη χάραξη στρατηγικών και πολιτικών ευρύτερης αποδοχής, οι οποίες παρέχουν τη δυνατότητα σε καθέναν από τους εταίρους να διαδραματίσει το ρόλο που του αναλογεί.
104. Στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης, τα προγράμματα βασίζονται, όπου αυτό είναι δυνατό, στις προσπάθειες συνεργασίας με βάση ερευνητικά προγράμματα πλαίσια που διαχειρίζεται η Γενική Διεύθυνση Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης.
105. Στο πλαίσιο της σημερινής παγκόσμιας αγοράς η εφαρμογή της επιστήμης και της τεχνολογίας αποτελεί ουσιώδες στοιχείο της βιώσιμης οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και της προστασίας και διαφύλαξης του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων. Η εξειδικευμένη διαχείριση της έρευνας και της τεχνολογίας είναι ουσιώδης για την αναπτυξιακή διαδικασία. Προκειμένου να ενισχυθεί η προσπάθεια των κρατών ΑΚΕ να αυξήσουν την ικανότητα και την εμπειρία τους σε αυτούς τους τομείς, η συνεργασία υποστηρίζει τις ακόλουθες προσπάθειες των κρατών ΑΚΕ :
- (α) να δημιουργήσουν και να αναπτύξουν την επιστημονική και τεχνολογική υποδομή, τις δεξιότητες και τη βασική γνώμη που απαιτούνται για την απόκτηση, την προσαρμογή και την παραγωγή περιβαλλοντικά αξιόπιστων τεχνολογιών και για την ενίσχυση του επιχειρηματικού πνεύματος·
- (β) να αναπτύξουν τις ικανότητές τους στον τομέα της τεχνολογίας πληροφοριών και της τηλεματικής, ιδίως για να ενισχύσουν την προσπάθειά τους να αποκτήσουν και να εγκαταστήσουν συστήματα τεχνολογίας πληροφοριών και για την ανάπτυξη αποτελεσματικών δικτύων τηλεματικής, συμπεριλαμβανομένου του τομέα των διεθνών χρηματοοικονομικών πληροφοριών· και
- (γ) να προωθήσουν την τεχνολογική καινοτομία και τη θεσμική ανάπτυξη στον τομέα της έρευνας και τεχνολογίας (Ε&Τ).

3.3. Υγεία και διατροφή

106. Ο σκοπός της συνεργασίας στον τομέα της υγείας και της διατροφής είναι να διευκολύνει το δικαίωμα πρόσβασης όλου του πληθυσμού σε κατάλληλη και επαρκή υγειονομική περίθαλψη και διατροφή, προωθώντας με αυτόν τον τρόπο την ισότητα και την κοινωνική δικαιοσύνη, παρέχοντας ανακούφιση από το δεινά, μειώνοντας το οικονομικό άγχος της ασθένειας και της θνησιμότητας και προωθώντας την

πραγματική συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων στις δράσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση της υγείας και της ευημερίας του πληθυσμού.

107. Προς αυτόν το σκοπό, με τη συνεργασία στον εν λόγω τομέα επιδιώκεται η υποστήριξη λειτουργικών και βιώσιμων υπηρεσιών υγείας και διατροφής, οι οποίες να είναι οικονομικά προσιτές, πολιτισμικά αποδεκτές, γεωγραφικά οικείες και τεχνικά εφικτές. Επιδιώκεται η προώθηση μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης για τη δημιουργία και τη συντήρηση υπηρεσιών υγείας και διατροφής με βάση την επέκταση της προληπτικής περίθαλψης, τη βελτίωση της θεραπευτικής περίθαλψης, την πρόσβαση σε ασφαλή ύδατα και στην κατάλληλη αποχέτευση, την ισορροπημένη διαίτα από πλευράς θρεπτικών στοιχείων και την προώθηση της συμπληρωματικότητας μεταξύ των νοσοκομειακών και των βασικών υγειονομικών υπηρεσιών, σύμφωνα με τις πολιτικές στον τομέα της πρωτογενούς υγειονομικής περίθαλψης και της διατροφής.
108. Με τη συνεργασία στον υγειονομικό τομέα παρέχεται στήριξη για τα εξής :
- (α) τον σχεδιασμό και τη διαχείριση του υγειονομικού τομέα, συμπεριλαμβανομένης της ενίσχυσης των συστημάτων στατιστικής και πληροφορικής και της χάραξης στρατηγικών για τη χρηματοδότηση στον τομέα της υγείας σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο·
 - (β) την εγκαθίδρυση και την προώθηση συστημάτων ενσωμάτωσης της παραδοσιακής ιατρικής στη σύγχρονη υγειονομική περίθαλψη·
 - (γ) την εφαρμογή προγραμμάτων και στρατηγικών στον τομέα των βασικών φαρμάκων·
 - (δ) την παροχή επιμόρφωσης στο προσωπικό στο πλαίσιο συνολικού προγράμματος, το οποίο θα καλύπτει όλους τους φορείς από τους αρμόδιους σχεδιασμού στον τομέα της δημόσιας υγείας, τους διοικητικούς υπαλλήλους, το προσωπικό διαχείρισης και τους ειδικούς μέχρι το επιτόπιο προσωπικό·
 - (ε) την εγκαθίδρυση, τη θέση σε λειτουργία και την ενίσχυση μηχανισμών που αποσκοπούν στην ενσωμάτωση της πολιτικής στον τομέα της διατροφής στη συνολική πολιτική υγειονομικής περίθαλψης·
 - (στ) τη βελτίωση του πόσιμου ύδατος των νοικοκυριών με την παροχή διαρκούς και ισότιμης πρόσβασης σε ύδατα ικανοποιητικής ποσότητας και ποιότητας και εφικτού κόστους·
 - (ζ) την προώθηση προγραμμάτων κατάρτισης και πληροφόρησης και εκστρατειών που αποσκοπούν στην εξάλειψη ενδημικών νόσων, τη βελτίωση της περιβαλλοντικής υγιεινής, την καταπολέμηση της χρήσης ναρκωτικών ουσιών, την καταπολέμηση της διάδοσης σεξουαλικά μεταδιδόμενων νόσων και άλλων δεινών στον τομέα της υγείας, στο πλαίσιο ολοκληρωμένων υγειονομικών συστημάτων· και
 - (ζ) τη σύσταση και συντήρηση ερευνητικών ιδρυμάτων, πανεπιστημιακών τμημάτων και ειδικών σχολών σε χώρες ΑΚΕ, ιδίως στον τομέα της δημόσιας υγείας και της διατροφής.

109. Οι προτεραιότητες της συνεργασίας στον τομέα της καταπολέμησης της φτώχειας είναι οι εξής :

- διευκόλυνση της προσαρμογής των εθνικών πολιτικών και στρατηγικών·
- συμβολή στη δημιουργία περιβάλλοντος που να διαφυλάσσει την υγεία·
- στήριξη μεταρρυθμίσεων των συστημάτων περίθαλψης με τη διόρθωση διαρθρωτικών ανισοτήτων στα συστήματα περίθαλψης, με την ορθότερη κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ των διαφόρων φορέων και ιδίως μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, καθώς και με την ενίσχυση των εταιρικών σχέσεων μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα·
- ανάπτυξη χρηματοδοτικών συστημάτων που να έχουν τη δυνατότητα συγκέντρωσης πόρων με στόχο τη διασφάλιση δικαιότερης κατανομής· και
- ανάπτυξη, κατά προτεραιότητα, συστημάτων που αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας της περίθαλψης σε αστικές περιοχές και περιφερειακές ζώνες.

110. Η στήριξη παρέχεται κατά κύριο λόγο στο πλαίσιο της τομεακής προσέγγισης, με βάση την οποία ενθαρρύνονται ο ενστερνισμός αυτής της πολιτικής εκ μέρους των χωρών ΑΚΕ, η θεσμική στήριξη, ο διάλογος για όλες τις πτυχές της υγειονομικής πολιτικής και η διατομεακή προσέγγιση, η συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων φορέων, η απόδοση προτεραιότητας στην επέκταση και την ποιότητα των βασικών υπηρεσιών, ο συντονισμός και η συμπληρωματικότητα στους άλλους δωρητές.

- η πρόσβαση στα βασικά φάρμακα παραμένει προτεραιότητα·
- η στοχοθέτηση της στήριξης στα ενδεέστερα τμήματα του πληθυσμού αποτελεί προτεραιότητα· και
- η αύξηση των επενδύσεων για την παραγωγή γνώσης και η στήριξη για τη θεσμική ανάπτυξη ενθαρρύνονται σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

3.4. Καταπολέμηση του ιού HIV/AIDS

111. Οι στόχοι και οι προτεραιότητες της στρατηγικής για τη συνεργασία κατά την καταπολέμηση του AIDS είναι οι εξής :

- η εξάλειψη όσο το δυνατόν περισσότερο της διάδοσης της επιδημίας με αποφυγή των διακρίσεων και του αποκλεισμού των προσώπων που διατρέχουν τον κίνδυνο μόλυνσης, των ήδη μολυσμένων προσώπων και αυτών που είναι ήδη ασθενείς :
 - με την εφαρμογή μέτρων σχετικών με τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση και υγεία και με τη διαθεσιμότητα μέσων προστασίας·
 - με την απόδοση μεγαλύτερης σημασίας στις μειονεκτούσες ομάδες πληθυσμού και περιφέρειας.
- ενίσχυση των υγειονομικών συστημάτων ώστε να αναλάβουν το πρόσθετο κόστος που συνεπάγεται το AIDS·

- περιορισμός των συνεπειών της επιδημίας στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη·
- αύξηση των επιστημονικών γνώσεων σχετικά με το AIDS (και τη διάδοσή του) και διεύρυνση της αντίστοιχης δράσης και της εφαρμογής της σε επίπεδο υλοποίησης και παρακολούθησης· και
- αύξηση της συνοχής, του συντονισμού και της συμπληρωματικότητας με τα κράτη μέλη και άλλους μείζονες χορηγούς, ιδίως την USAID, την Παγκόσμια Τράπεζα και διμερείς χορηγούς. Ο συντονισμός πραγματοποιείται με βάση τις ακόλουθες αρχές:
 - η δράση πρέπει να επικεντρώνεται σε ομάδες με επικίνδυνη συμπεριφορά, αλλά επίσης και στους κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες που υποκρύπτονται και οι οποίοι ευνοούν την εμφάνιση περιβαλλόντων ιδιαίτερου κινδύνου·
 - πρέπει να είναι συγκεκριμένος και να λαμβάνει υπόψη τις διαφορές μεταξύ των φύλων·
 - πρέπει να βασίζεται σε μια στρατηγική εκμάθησης που δεν είναι καταπιεστική και ευνοεί το σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας·
 - δεν πρέπει να αποτελεί αντικείμενο διαχείρισης εκ των άνω αλλά να βασίζεται στην ανάθεση αρμοδιοτήτων σε άτομα και κοινότητες, οι οποίοι αναλαμβάνουν και φέρουν εις πέρας αρμοδιότητες·
 - πρέπει να εντάσσεται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο το οποίο σχετίζεται με το στάδιο στο οποίο βρίσκεται η επιδημία, η δε αντίδραση πρέπει να είναι ταχεία· και
 - πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα στις κυβερνήσεις, τις τοπικές κοινότητες και τα άτομα να ελαχιστοποιήσουν τη διάδοση της επιδημίας, αποφεύγοντας συγχρόνως τις διακρίσεις και τον αποκλεισμό των ομάδων υψηλού κινδύνου, των μολυσμένων ατόμων και εκείνων που ήδη είναι ασθενείς, αντιμετωπίζοντας το AIDS ως πολυτομεακό πρόβλημα και ως ζήτημα που απαιτεί συγκεκριμένη μορφή δράσης.

112. Η συνεργασία εξετάζει τη δυνατότητα δημιουργίας νέων μηχανισμών αλληλεγγύης και εξετάζει διάφορες εναλλακτικές λύσεις· αντιμετωπίζει τη δυνατότητα χρηματοδότησης της περίθαλψης, συμπεριλαμβανομένων των αντιρετροϊών, στις αναπτυσσόμενες χώρες, λαμβάνοντας συγχρόνως υπόψη τις πτυχές της τεχνικής αβεβαιότητας, τις σχετικές προτεραιότητες, τις τιμές και το γενικό συμφέρον. Η δυνατότητα ανάπτυξης εμβολίων και μικροβιοκτόνων, και η δημιουργία σε μεταγενέστερο στάδιο ενός ταμείου για την αγορά αυτών των προϊόντων συζητήθηκε και χαίρει ευρείας υποστήριξης.

113. Εξετάζονται επίσης οι δυνατότητες πρόσθετης ειδικής συνεισφοράς εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για την ενίσχυση ορισμένων χωρών με στόχο την αγορά βασικών προϊόντων, ενθάρρυνσης του ιδιωτικού τομέα να εξακολουθήσει να επενδύει στην έρευνα για την ανακάλυψη εμβολίων και μικροβιοκτόνων και, στη συνέχεια, παροχής κεφαλαίων για την αγορά αυτών των προϊόντων.

3.5. Δημογραφία και οικογενειακός προγραμματισμός

114. Ο βασικός στόχος της συνεργασίας στον τομέα του πληθυσμού και του οικογενειακού προγραμματισμού είναι, μεταξύ άλλων, η στήριξη πολιτικών και στρατηγικών που αποσκοπούν στη βελτίωση των πρωτογενών υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης, της αναπαραγωγικής υγείας και του οικογενειακού προγραμματισμού, καθώς και η εξάλειψη του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων (εκτομή). Η θέσπιση αποτελεσματικών και πρακτικών πολιτικών και στρατηγικών σε αυτούς τους τομείς είναι κρίσιμο στοιχείο για τα κράτη ΑΚΕ, προκειμένου να κατορθώσουν να διασπάσουν τον φαύλο κύκλο της φτώχειας και, εν τέλει, να την εξαλείψουν.
115. Προς τον σκοπό αυτό, η συνεργασία αποσκοπεί στα εξής :
- (α) στη βελτίωση της πρόσβασης σε ασφαλείς, αποτελεσματικές, προσιτές και πολιτισμικά αποδεκτές μεθόδους ρύθμισης της γονιμότητας·
 - (β) στην αποτροπή ασθενειών και θανάτων που συνδέονται με την εγκυμοσύνη και τον τοκετό·
 - (γ) στην προαγωγή και την προστασία της μητέρας και του παιδιού στο σύνολο του πληθυσμού·
 - (δ) στην ενίσχυση της πρόσβασης στις κατάλληλες πρωτογενείς υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης και στην παροχή συμβουλών που παρέχουν τη δυνατότητα στις γυναίκες να διανύσουν την περίοδο της εγκυμοσύνης και του τοκετού με ασφάλεια και υπό τις καλύτερες συνθήκες για τη γέννηση υγιών βρεφών·
 - (ε) στη βελτίωση της πρόσβασης στον οικογενειακό προγραμματισμό και στις δυνατότητες επιλογής, συμπεριλαμβανομένου του ελέγχου και της αποτροπής των σεξουαλικά μεταδιδόμενων νόσων·
 - (στ) στην ενσωμάτωση των υπηρεσιών οικογενειακού προγραμματισμού στις υγειονομικές υπηρεσίες που απευθύνονται στη μητέρα και το παιδί·
 - (ζ) στην ενίσχυση και στη βελτίωση των βασικών γνώσεων στα κράτη ΑΚΕ, καθώς και στην προώθηση και την εφαρμογή των βέλτιστων πρακτικών·
 - (η) στην ενίσχυση της ικανότητας των τοπικών κοινοτήτων να συμμετέχουν ενεργά στη διαχείριση των οικείων υγειονομικών συστημάτων και την ενίσχυση της λειτουργίας αυτών των συστημάτων· και
 - (θ) στην εξάλειψη των παραδοσιακών πρακτικών που είναι επιζήμιες για την υγεία, όπως η εκτομή (ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων).

116. Τα μέτρα για την επίτευξη των ανωτέρω στόχων πρέπει να αποτελούν μέρος προγραμμάτων και έργων κατάρτισης, στρατηγικών στον τομέα της υγείας ή/και της χρήσης γης και πρέπει να περιλαμβάνουν τα εξής :
- (α) τη δημιουργία υπηρεσιών στατιστικής και δημογραφίας στα κράτη ΑΚΕ ή/και την επέκταση των αρμοδιοτήτων τους με σκοπό τη συλλογή αξιόπιστων δεδομένων για τη διατύπωση πολιτικών και στρατηγικών στον τομέα του πληθυσμού και του οικογενειακού προγραμματισμού·
 - (β) τη διάδοση στο κοινό πληροφοριών για θέματα και πολιτικές στο δημογραφικό τομέα·
 - (γ) την προετοιμασία, υλοποίηση και αξιολόγηση σχετικών έργων ή/και προγραμμάτων·
 - (δ) τη χάραξη και εφαρμογή δυναμικών πολιτικών οικογενειακού προγραμματισμού· και
 - (ε) την κατάρτιση και επανακατάρτιση προσωπικού στα κράτη ΑΚΕ, με στόχο την προετοιμασία και την υλοποίηση δημογραφικών πολιτικών και στρατηγικών σε διάφορους τομείς.
117. Στο πλαίσιο τέτοιων μέτρων λαμβάνονται υπόψη οι τοπικές πολιτισμικές και κοινωνικές πρακτικές και οι τοπικές οικονομίες. Αυτά τα μέτρα σχεδιάζονται και υλοποιούνται σύμφωνα με τις πολιτικές, τα έργα και τα προγράμματα των ιδίων κρατών ΑΚΕ και σύμφωνα με τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και τις ελεύθερες επιλογές των προσώπων όσον αφορά το μέγεθος της οικογένειας, τον προγραμματισμό των γεννήσεων και τα μέσα και τους τρόπους που χρησιμοποιούνται για τον οικογενειακό προγραμματισμό.
118. Κατά την εφαρμογή τέτοιων μέτρων λαμβάνεται ιδίως υπόψη η διασύνδεση και η αλληλεπίδραση μεταξύ της δημογραφίας και άλλων σχετικών πολιτικών. Ο ρόλος των γυναικών και των νέων στους διάφορους κοινωνικούς και αναπτυξιακούς τομείς θεωρείται ουσιαστικός.
119. Με τη συνεργασία επιδιώκονται οι ακόλουθοι στόχοι:
- να ενθαρρυνθεί ο καθορισμός και η εφαρμογή εθνικών δημογραφικών πολιτικών σε συνδυασμό με πολιτικές στον τομέα της υγείας·
 - να ενισχυθεί η ανάπτυξη συστημάτων, μεθόδων και μέσων που παρέχουν τη δυνατότητα ευρείας διάδοσης των πληροφοριών· και
 - να υποστηριχθεί η ανάπτυξη υπηρεσιών για τη διάδοση των μεθόδων και μέσων οικογενειακού προγραμματισμού.
120. Με τη συνεργασία αναμένεται ότι θα δημιουργηθεί ένα περιβάλλον (πολιτικό, νομοθετικό, θεσμικό) που θα είναι ευνοϊκό για την ανάπτυξη του οικογενειακού προγραμματισμού και για την ελεύθερη επιλογή του αριθμού των παιδιών. Ειδικότερα αυτό το περιβάλλον

- θα επιδιώκει την ανάπτυξη του οικογενειακού προγραμματισμού στο πλαίσιο πολιτικού διαλόγου που θα διενεργείται με τους αποδέκτες της ενίσχυσης·
- θα παρέχει τεχνική βοήθεια στις ενδιαφερόμενες χώρες για τη θέσπιση βιώσιμων πολιτικών στον τομέα του οικογενειακού προγραμματισμού και για την ενίσχυση των θεσμικών και τοπικών διαχειριστικών ικανοτήτων σε αυτόν τον τομέα·
- θα ενισχύει την έρευνα και την κατάρτιση στον τομέα του οικογενειακού προγραμματισμού στην Ευρώπη και στις αναπτυσσόμενες χώρες. Προκειμένου να διασφαλιστεί η εφαρμογή του οικογενειακού προγραμματισμού υπό ιδεώδεις συνθήκες με στόχο την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα, προτεραιότητα αποδίδεται στα εξής :
 - στην ανάπτυξη της έρευνας σε αυτόν τον τομέα, ειδικότερα δε της εφαρμοσμένης έρευνας·
 - στην ενίσχυση του εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού που διαθέτουν σε αυτόν τον τομέα τόσο η Ευρώπη όσο και οι δικαιούχοι χώρες, μέσω μιας μείζονος προσπάθειας στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης·
 - στην επιτάχυνση της ανάπτυξης των υπηρεσιών που προσφέρονται στον τομέα του οικογενειακού προγραμματισμού και της αναπαραγωγικής υγείας, με τη διευκόλυνση της ενσωμάτωσής τους στις υφιστάμενες πολιτικές στον τομέα της υγείας·
 - στην καταλληλότερη και αρτιότερα στοχοθετημένη χρηματοδοτική στήριξη και τεχνική βοήθεια·
 - στην καταβολή προσπαθειών επικέντρωσης· με δεδομένα τα περιορισμένα διαθέσιμα μέσα, η διάχυση των μηχανισμών αποβαίνει επιζήμια για την αποτελεσματικότητά τους. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να συμφωνηθεί η επικέντρωση των μέσων τόσο σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές όσο και σε συγκεκριμένους τύπους προγραμμάτων οικογενειακού προγραμματισμού·
 - στην παροχή της ενίσχυσης κατά προτεραιότητα σε χώρες με υψηλό συντελεστή αύξησης του πληθυσμού, οι οποίες έχουν ρητώς εκφράσει την επιθυμία τους να εφαρμόσουν δημογραφικές πολιτικές· και
 - στη βελτίωση του συντονισμού και της συμπληρωματικότητας με τα κράτη μέλη της ΕΕ και με άλλους μείζονες χορηγούς βοήθειας.

3.6. Πολιτιστική ανάπτυξη

121. Με την πολιτιστική συνεργασία επιδιώκεται η διαφύλαξη της πολιτισμικής κληρονομιάς και η προώθηση των πολιτισμικών ταυτοτήτων των λαών των κρατών ΑΚΕ, με σκοπό την ενίσχυση της αυτόνομης προόδου τους, την τόνωση της δημιουργικότητάς τους και την ενθάρρυνση του διαπολιτισμικού διαλόγου. Η πολιτιστική συνεργασία ενθαρρύνει επίσης την άνθηση των τοπικών κοινοτήτων και αποτελεί ιδιαίτερα σημαντικό μέσον διασφάλισης της οικονομικής και κοινωνικής

ανάπτυξης. Αυτή η συνεργασία αποσκοπεί στην προώθηση, προς όφελος του διαλόγου, των ανταλλαγών και του αμοιβαίου εμπλουτισμού στη βάση της ισότητας, στην καλύτερη κατανόηση και την ευρύτερη αλληλεγγύη μεταξύ των κυβερνήσεων και των λαών των χωρών ΑΚΕ αφενός και μεταξύ των κυβερνήσεων και των λαών των χωρών ΑΚΕ και της ΕΕ αφετέρου.

122. Κατά την πολιτιστική συνεργασία ΑΚΕ-ΕΕ λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα στοιχεία :

- η ανάγκη συνεκτίμησης της πολιτιστικής διάστασης (δηλαδή του συνόλου των αξιών, εκφάνσεων, τρόπων σκέψης και δράσης) στα διάφορα στάδια της αναπτυξιακής συνεργασίας. Πολιτισμός σημαίνει, εν προκειμένω, όλες τις αξίες, τους τρόπους σκέψης και δράσης οι οποίοι συναποτελούν τη λιγότερο ή περισσότερο ορατή δομή της ανθρώπινης κοινωνίας. Αυτή η "συνεκτίμηση" αποτελεί πολύπλοκο και δύσκολο καθήκον, έστω και αν ήδη υπάρχει η σχετική τεχνογνωσία (για παράδειγμα, συνεκτίμηση του ρόλου των γυναικών). Στις χώρες που σπαράσσονται από συγκρούσεις, παρατηρείται ότι συνεκτιμώνται ορισμένες από αυτές τις αρχικές πρωτοβουλίες συμφιλίωσης.
- η αναγνώριση και η προώθηση κοινών πολιτισμικών ταυτοτήτων μεταξύ των χωρών της Αφρικής, Καραϊβικής και Ειρηνικού και των χωρών της ΕΕ στο πλαίσιο ενός διαπολιτισμικού διαλόγου· ο αμοιβαίος εμπλουτισμός των λαών των χωρών ΑΚΕ και της Κοινότητας ενισχύεται, εάν αυτοί οι λαοί συνειδητοποιήσουν την αλληλεξάρτηση των διαφορών πολιτισμών·
- η διαφύλαξη και ανάπτυξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και την ανάπτυξη θεσμικής ικανότητας σ'αυτόν τον τομέα· η πολιτισμική κληρονομιά αποτελεί το επίκεντρο της ταυτότητας των λαών·
- η πρόσβαση των πολιτιστικών προϊόντων ΑΚΕ στην αγορά, ιδίως δε των προϊόντων της πολιτιστικής βιομηχανίας.

123. Η οικονομική σημασία που ενέχει ο πολιτισμός για τις χώρες ΑΚΕ πρέπει να υπογραμμιστεί. Ο σημαντικός ρόλος που ήδη κατέχει αυτός ο τριτογενής τομέας στις δυτικές οικονομίες προεξοφλεί τι πρόκειται να συμβεί σε λίγα μόνον έτη στις οικονομίες των χωρών του νότου. Σε παγκόσμιο επίπεδο ο μουσικός τομέας και η κινηματογραφική βιομηχανία αναμένεται ότι θα συμπεριλαμβάνονται στους δέκα σημαντικότερους βιομηχανικούς κλάδους.

124. Όσον αφορά τις χώρες ΑΚΕ, ο πολιτισμός αποτελεί τόσο τομέα που δημιουργεί θέσεις εργασίας για την τοπική ανάπτυξη όσο και παράγοντα ενσωμάτωσης της οικονομίας τους στα παγκόσμια οικονομικά δίκτυα. Σε αυτές τις χώρες μια ενεργός οικονομία έχει αναπτυχθεί γύρω από τις πολιτιστικές βιομηχανίες, και κυρίως τη μουσική και τις εφηρμοσμένες τέχνες (κυρίως τον σχεδιασμό). Είναι σκόπιμο αυτή η οικονομία να αναπτυχθεί περαιτέρω με την επαγγελματική αναβάθμιση των δικτύων και την επίτευξη μιας στοιχειώδους οικονομικής ασφάλειας σε σχέση με την παράνομη αναπαραγωγή (πειρατεία). Παρόμοια οικονομική πρόκληση, αν και σε μικρότερη κλίμακα, παρατηρείται στις πλαστικές τέχνες, τον κινηματογράφο και τα ζωντανά θεάματα.

125. Οι οικονομικές συνέπειες είναι έμμεσες. Αυτό συμβαίνει ιδίως στην περίπτωση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, όπου για την αποκατάσταση απαιτείται η ύπαρξη μιας οικονομίας με βάση τον τομέα της βιοτεχνίας και του τουρισμού. Κατά συνέπεια απαιτείται να τεθεί το ζήτημα της πολιτιστικής οικονομίας με βάση μία τομεακή προσέγγιση και κατά κλάδο.
126. Όσον αφορά την πολιτιστική συνεργασία, οι δραστηριότητες που επαναλαμβάνονται προς το σκοπό αυτό θα πρέπει, συνεπώς, να καλύπτουν τους ακόλουθους τομείς :
- (α) εκτέλεση μελετών, πραγματοποίηση έρευνας και λήψη μέτρων όσον αφορά τις πολιτισμικές πτυχές που συνδέονται με τη συνεκτίμηση της πολιτιστικής διάστασης της συνεργασίας· και
- (β) εκτέλεση μελετών, πραγματοποίηση έρευνας και λήψη μέτρων για την προώθηση των πολιτισμικών ταυτοτήτων των λαών των κρατών ΑΚΕ και ανάληψη κάθε πρωτοβουλίας που ενδέχεται να συμβάλει στο διαπολιτισμικό διάλογο.

4. ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

4.1. Ισότητα των φύλων

127. Η έννοια της ισότητας των φύλων αναφέρεται στις ευθύνες, τις δυνατότητες και στους ρόλους, οι οποίοι είναι διαφορετικοί αλλά αλληλεξαρτώμενοι, τους οποίους ένας συγκεκριμένος πολιτισμός αποδίδει στις γυναίκες και στους άνδρες και οι οποίοι είναι κοινωνικά δομημένοι και είναι δυνατόν να εξελίσσονται στην πορεία του χρόνου ως αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, και πολιτικών παρεμβάσεων. Τα ζητήματα ισότητας των φύλων έχουν αποφασιστική σημασία για την επίτευξη όλων των αναπτυξιακών στόχων.
128. Οι αρχές που διέπουν τη συνεργασία είναι οι ακόλουθες :
- η ανάλυση όσον αφορά την ισότητα των φύλων σε συνολικό, μέσο και ατομικό επίπεδο πρέπει να ενσωματώνεται στην έννοια, στο σχεδιασμό και την εφαρμογή όλων των αναπτυξιακών πολιτικών και παρεμβάσεων, καθώς και στη διαδικασία παρακολούθησης και αξιολόγησης·
 - οι άνδρες και οι γυναίκες συμμετέχουν στην αναπτυξιακή διαδικασία και επωφελούνται από αυτή σε ισότιμη βάση·
 - ο περιορισμός των ανισοτήτων μεταξύ των δύο φύλων αποτελεί προτεραιότητα για την κοινωνία στο σύνολό της·
 - η ανάλυση των διαφορών και των ανισοτήτων μεταξύ γυναικών και ανδρών πρέπει να αποτελεί βασικό κριτήριο κατά την αξιολόγηση των στόχων και των αποτελεσμάτων των αναπτυξιακών πολιτικών και παρεμβάσεων· και
 - η συνεργασία οφείλει να ενθαρρύνει και να υποστηρίζει την αλλαγή συμπεριφοράς, διαρθρώσεων και μηχανισμών στο επίπεδο της πολιτικής, της νομοθεσίας, των τοπικών κοινοτήτων και της οικογένειας, προκειμένου να περιοριστούν οι ανισότητες μεταξύ των φύλων, ιδίως δε :

- πρέπει να προωθείται σε όλα τα επίπεδα η κατανομή της πολιτικής εξουσίας και η πλήρης και ισότιμη συμμετοχή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων·
 - πρέπει να ενισχύεται η οικονομική αυτονομία και η ισότιμη πρόσβαση στους οικονομικούς πόρους και στον έλεγχο αυτών·
 - πρέπει να ενθαρρύνεται η ισότιμη πρόσβαση στις ευκαιρίες κοινωνικής ανάπτυξης και στον έλεγχο αυτών.
129. Κατά τη διαμόρφωση κάθε αναπτυξιακής πολιτικής θα πρέπει να λαμβάνονται ρητώς υπόψη οι γενικές αρχές για μια αναπτυξιακή συνεργασία με βάση την έννοια της ισότητας των φύλων. Ειδικότερα, οικονομικές πολιτικές όπως είναι η διαρθρωτική προσαρμογή οφείλουν να λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις ενδείξεις που απορρέουν από την ανάλυση σε συνολικό και μέσο επίπεδο, καθώς και την αλληλεξάρτηση μεταξύ του ρόλου των γυναικών και των ανδρών τόσο σε σχέση με την παραγωγή όσο και με την αναπαραγωγή και τη διατήρηση του ανθρώπινου δυναμικού.
130. Οι γενικές αρχές πρέπει να αποτελούν διαρκές στοιχείο κάθε πολιτικού διαλόγου και διαπραγμάτευσης με τις χώρες εταίρους. Ειδικότερα, κατά την παροχή εξωτερικής συνδρομής ενθαρρύνεται και υποστηρίζεται η αναθεώρηση των υφιστάμενων πολιτικών, νομοθετικών και διοικητικών πλαισίων κατά τρόπο που θα προωθεί την ισότητα των φύλων.
131. Σε επίπεδο έργου, προγράμματος και εθνικής στρατηγικής, η εξωτερική συνδρομή διασφαλίζει ότι η ανάλυση που βασίζεται στην ισότητα των φύλων διέπει όλες τις αναπτυξιακές παρεμβάσεις στο στάδιο του σχεδιασμού έως το στο στάδιο της αξιολόγησης (ενσωμάτωση). Επιπλέον, ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στις εθνικές δράσεις για την αντιμετώπιση σημαντικών ανισοτήτων μεταξύ των δύο φύλων.
132. Οι δράσεις ενθάρρυνσης και οι θετικές δράσεις αντιμετωπίζονται ως συμπληρωματικές στρατηγικές που αποσκοπούν να παράσχουν τη δυνατότητα στους άνδρες και στις γυναίκες να αποδεσμεύσουν πλήρως το αναπτυξιακό δυναμικό τους και να συμμετάσχουν ισότιμα στις οικονομικές πολιτικές και κοινωνικές αναπτυξιακές ευκαιρίες που διανοίγονται, συμπεριλαμβανομένων των τομέων της εκπαίδευσης και της υγείας.
133. Όταν αναλαμβάνονται ειδικές παρεμβάσεις με σκοπό τον περιορισμό των σημαντικών ανισοτήτων μεταξύ γυναικών και ανδρών, αυτές θα πρέπει να συνδέονται διαφορετικά με σημαντικούς τομείς δραστηριότητας, να υποστηρίζονται με τους κατάλληλους χρηματοδοτικούς και τεχνικούς πόρους και με το απαραίτητο ανθρώπινο δυναμικό, να είναι περιορισμένης χρονικής ισχύος και να προορίζονται σαφώς να συνδυαστούν με γενικότερες δράσεις ενσωμάτωσης των ζητημάτων ισότητας των φύλων.
134. Σε μορφές αναπτυξιακής ενίσχυσης που δεν λαμβάνουν τη μορφή έργου, καταβάλλονται προσπάθειες για την εγκαθίδρυση των απαραίτητων δεσμών μεταξύ της συνολικής, της μέσης και της ατομικής ανάλυσης, λαμβανομένων υπόψη δεόντων των ζητημάτων ισότητας των φύλων.

4.2. Περιβάλλον

135. Στο πλαίσιο της παρούσας συμφωνίας, η προστασία και η αξιοποίηση του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων, η ανακοπή της επιδείνωσης των εδαφών, των δασών και των υδάτινων οικοσυστημάτων, η αποκατάσταση της οικολογικής ισορροπίας, η διαφύλαξη των φυσικών πόρων και η αειφόρος χρήση αυτών αποτελούν βασικούς στόχους, τους οποίους τα ενδιαφερόμενα κράτη ΑΚΕ οφείλουν να επιδιώξουν με τη στήριξη της Κοινότητας, προκειμένου να επιτύχουν την άμεση βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των πληθυσμών τους και τη διασφάλιση αυτών των συνθηκών για τις μελλοντικές γενεές.
136. Τα κράτη ΑΚΕ και η Κοινότητα αναγνωρίζουν ότι η ύπαρξη ορισμένων κρατών ΑΚΕ απειλείται εξαιτίας της ταχείας επιδείνωσης του περιβάλλοντος που παρεμποδίζει κάθε αναπτυξιακή προσπάθεια, ιδίως δε τις προσπάθειες που αποσκοπούν στην επίτευξη των στόχων προτεραιότητας για τον περιορισμό της φτώχειας και την ενσωμάτωση στην παγκόσμια οικονομία. Για πολλά κράτη ΑΚΕ η καταβολή προσπαθειών για τη διακοπή αυτής της επιδείνωσης του περιβάλλοντος και για τη διαφύλαξη των φυσικών πόρων αποτελούν επιτακτική ανάγκη και απαιτούν την χάραξη και την εφαρμογή εθνικών στρατηγικών αειφόρου ανάπτυξης, που θα λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις οικολογικές ισορροπίες.
137. Η διάσταση του περιβαλλοντικού προβλήματος και των μέσων που απαιτούνται για την επίλυσή του σημαίνουν ότι η συνεργασία ΑΚΕ-EΚ πρέπει να διεξάγεται στο πλαίσιο συνολικών, μακρόπνοων πολιτικών αειφόρου ανάπτυξης, οι οποίες σχεδιάζονται και υλοποιούνται από τα κράτη ΑΚΕ σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο με διεθνή στήριξη.
138. Προς τον σκοπό αυτό, στο πλαίσιο της συνεργασίας αποδίδεται προτεραιότητα σε δραστηριότητες που αποσκοπούν στα εξής :
- μια συστηματική προσέγγιση που να διασφαλίζει την περιβαλλοντική βιωσιμότητα σε όλα τα στάδια, από τη διαμόρφωση της στρατηγικής και τον καθορισμό του προγραμματισμού μέχρι την υλοποίηση και την αξιολόγηση, και σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένου του εμπορίου, της περιφερειακής συνεργασίας, της μακροοικονομικής και τομεακής προσαρμογής και των προγραμμάτων στήριξης, καθώς και των έργων που εκτελούνται από διάφορους φορείς·
 - μια προσέγγιση με βάση την πρόληψη σύμφωνα με την αρχή της αποτροπής των επιζήμιων επιπτώσεων στο περιβάλλον, που απορρέουν από οποιοδήποτε πρόγραμμα ή δράση·
 - μια δραστική προσέγγιση με την οποία αναζητούνται και ενσωματώνονται ευκαιρίες για τη βελτίωση του περιβάλλοντος στο πλαίσιο κάθε προγράμματος ή δράσης·
 - μια διατομεακή προσέγγιση, η οποία λαμβάνει υπόψη όχι μόνο τις άμεσες αλλά και τις έμμεσες επιπτώσεις των αναλαμβανόμενων δράσεων· και

- μια προσέγγιση με βάση τη σχέση κόστους αποτελεσματικότητας με την οποία προωθούνται τα κατάλληλα νομοθετικά και πολιτικά μέσα με βάση την αγορά, και αποδίδεται έμφαση στην αρχή "ο ρυπαίνων πληρώνει".
139. Για την αποτελεσματική ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής συνιστώσας σε κάθε τομέα συνεργασίας ΑΚΕ-ΕΕ απαιτείται σημαντική ενίσχυση των υφιστάμενων θεσμικών δυνατοτήτων των κρατών ΑΚΕ. Όπου κρίνεται απαραίτητο, λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για την ενίσχυση της εφαρμογής πολυμερών περιβαλλοντικών συμφωνιών, για την υποστήριξη της χάραξης και της επιβολής περιβαλλοντικών πολιτικών, και την ενίσχυση των αντίστοιχων θεσμικών οργάνων, και για την ανάπτυξη των ικανοτήτων του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα καθώς και της κοινωνίας πολιτών στις χώρες ΑΚΕ, προκειμένου να αντιμετωπίζονται κατά τρόπο αποτελεσματικό τα περιβαλλοντικά ζητήματα. Κατά τη χάραξη των εθνικών στρατηγικών και το σχεδιασμό των ενδεικτικών προγραμμάτων ιδιαίτερη σημασία πρέπει να αποδίδεται στις διεθνείς δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο πολυμερών περιβαλλοντικών συμφωνιών, όπως είναι η σύμβαση για την καταπολέμηση της απερίμενης, η σύμβαση για τη βιολογική ποικιλομορφία, και η σύμβαση πλαίσιο για την κλιματική αλλαγή, καθώς επίσης στις εθνικές περιβαλλοντικές πολιτικές και στο σχετικό θεσμικό πλαίσιο των χωρών ΑΚΕ.
140. Η προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων απαιτεί μια συνεκτική προσέγγιση, που θα περιλαμβάνει την κοινωνική και την πολιτιστική διάσταση. Προκειμένου να διασφαλίζεται ότι μια τέτοια ειδική διάσταση λαμβάνεται δεόντως υπόψη, αποδίδεται ιδιαίτερη σημασία στην ενσωμάτωση των κατάλληλων εκπαιδευτικών, επιμορφωτικών, ενημερωτικών και ερευνητικών μηχανισμών σε έργα και προγράμματα.
141. Εφόσον και όταν κρίνεται απαραίτητο σχεδιάζονται και τίθεται σε εφαρμογή τα κατάλληλα μέσα συνεργασίας, προσαρμοσμένα στις περιβαλλοντικές ανάγκες.
142. Για την κατάλληλη συνεκτίμηση των περιβαλλοντικών εκτιμήσεων, καταρτίζονται ειδικοί κατάλογοι, οι οποίοι συνοδεύονται όπου αυτό είναι εφικτό από τα κατάλληλα λογιστικά μέσα.
143. Όπου κρίνεται απαραίτητο, χρησιμοποιούνται τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά κριτήρια. Πίνακες ελέγχου που έχουν εγκριθεί από κοινού χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας των προτεινόμενων δράσεων, όποια και αν είναι η κλίμακα αυτών. Όπου κρίνεται σκόπιμο διενεργούνται περιβαλλοντικές αξιολογήσεις ή αξιολογήσεις περιβαλλοντικών επιπτώσεων στρατηγικού χαρακτήρα.
144. Για την εφαρμογή αυτών των μέσων διασφαλίζονται τα εξής :
- ότι, εφόσον προβλέπονται αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, λαμβάνονται τα απαραίτητα διορθωτικά μέτρα· και
 - οι δυνατότητες βελτίωσης του περιβάλλοντος λαμβάνονται υπόψη σε πρώιμο στάδιο της επεξεργασίας του προτεινόμενου έργου ή προγράμματος, ούτως ώστε αυτό να μπορεί να προχωρήσει σύμφωνα με το προβλεπόμενο

χρονοδιάγραμμα, αλλά βελτιωμένο όσον αφορά τη βιώσιμη διαχείριση των περιβαλλοντικών και φυσικών πόρων.

145. Τα μέρη, επιθυμώντας να προσφέρουν πραγματική προστασία και αποτελεσματική διαχείριση στο περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους, θεωρούν ότι όλοι οι τομείς της συνεργασίας ΑΚΕ-ΕΚ που καλύπτει η παρούσα συμφωνία πρέπει να εξετάζονται συστηματικά και να αξιολογούνται υπό το πρίσμα αυτό.
146. Σε αυτό το πνεύμα, η Κοινότητα υποστηρίζει τις προσπάθειες που καταβάλλουν τα κράτη ΑΚΕ σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, καθώς επίσης και δράσεις που τίθενται σε εφαρμογή από διακυβερνητικούς οργανισμούς και μη κυβερνητικές οργανώσεις σύμφωνα με τις εθνικές και διακυβερνητικές πολιτικές και προτεραιότητες. Αναγνωρίζοντας ότι πολλά προβλήματα περιβάλλοντος και διαχείρισης των φυσικών πόρων (π.χ. των υδάτων) έχουν περιφερειακές πτυχές, οι οποίες δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά σε εθνικό επίπεδο, ιδιαίτερη έμφαση αποδίδεται στα προγράμματα περιβαλλοντικής προστασίας στο πλαίσιο του περιφερειακού προγραμματισμού. Η συμπληρωματικότητα μεταξύ των εθνικών και των περιφερειακών ενδεικτικών προγραμμάτων είναι σημαντική για την αντιμετώπιση των διασυνοριακών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από αναπτυξιακά έργα και προγράμματα.
147. Τα μέρη αναγνωρίζουν την αξία που ενέχει η αλλαγή απόψεων, με τη χρησιμοποίηση των μηχανισμών διαβούλευσης που προβλέπονται στο πλαίσιο της παρούσας συμφωνίας, για την αντιμετώπιση σημαντικών οικολογικών κινδύνων, είτε σε παγκόσμια κλίμακα (όπως το φαινόμενο του θερμοκηπίου, η καταστροφή της στοιβάδας του όζοντος, η αποψίλωση των τροπικών δασών, η κατάχρηση των υδατικών πόρων κ.λπ.) είτε σε πιο περιορισμένη κλίμακα (ρύπανση, κίνδυνοι για την υγεία, κίνδυνοι βιομηχανικών ατυχημάτων κ.λπ.), όταν απορρέουν από την εφαρμογή της βιομηχανικής τεχνολογίας. Η διενέργεια τέτοιων διαβουλεύσεων μπορεί να ζητηθεί από οποιοδήποτε εκ των μερών, εφόσον αυτοί οι κίνδυνοι επηρεάζουν στην πράξη τα συμβαλλόμενα μέρη, και αποσκοπεί στην αξιολόγηση του πεδίου που διανοίγεται για την ανάληψη από κοινού δράσης σύμφωνα με τους όρους της παρούσας συμφωνίας. Εφόσον αυτό απαιτείται, οι διαβουλεύσεις μπορούν επίσης να αποτελούν ένα βήμα ανταλλαγής απόψεων πριν από τη συζήτηση για τα συγκεκριμένα θέματα στα κατάλληλα διεθνή φόρα.

4.3. Θεσμική ανάπτυξη και δημιουργία υποδομής

148. Η συνεργασία στον τομέα της θεσμικής ανάπτυξης και της δημιουργίας υποδομής αφορά τη στήριξη που παρέχεται στις προσπάθειες των χωρών ΑΚΕ σε σχέση με τέσσερις τομείς, στους οποίους μπορεί να παρασχεθεί κοινοτική συνδρομή :
- την προώθηση και την ενίσχυση του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου, των αρχών της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και της διαφανούς και χρηστής διακυβέρνησης και διοίκησης σε όλους τους οργανισμούς του δημοσίου (συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης της διαφθοράς): στήριξη για την ανάπτυξη και την ενίσχυση διαρθρώσεων, οργάνων και διαδικασιών·

- την ενίσχυση των δυνατοτήτων των οργανισμών του δημοσίου και της αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα, ως θετικής δύναμης για την ανάπτυξη και την οικονομική μεγέθυνση, καθώς και της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών του δημοσίου: στήριξη μεταρρυθμίσεων στο δικαστικό τομέα και στον τομέα της δημόσιας διοίκησης, συμπεριλαμβανομένου του εξορθολογισμού και του εκσυγχρονισμού τους· αποκέντρωση·
- την αποκατάσταση ή την ενίσχυση της ικανότητας σε κρίσιμους τομείς του δημόσιου τομέα και των οργάνων που απαιτούνται για την ορθή λειτουργία κοινωνιών που βασίζονται στην οικονομία αγοράς· και
- την ανάπτυξη των δυνατοτήτων των (αναδυόμενων) μη κρατικών φορέων καθώς και την ενίσχυση των διαρθρώσεων και μηχανισμών ενημέρωσης, διαλόγου και διαβουλεύσεων μεταξύ μη κρατικών φορέων και εθνικών αρχών.

149. Η στήριξη και η συνδρομή για την εγκαθίδρυση/μεταρρύθμιση ή τη βελτίωση διαρθρώσεων, οργάνων και μηχανισμών που άπτονται του αποτελεσματικού σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου, του κράτους δικαίου, των αρχών της δημοκρατίας και της ορθής διακυβέρνησης συμπεριλαμβάνουν τα εξής:

- στήριξη για την εγκαθίδρυση και την ενίσχυση σαφών κανόνων που αντικατοπτρίζονται τα κατάλληλα συνταγματικά, νομοθετικά και ρυθμιστικά συστήματα, συμπεριλαμβανομένων μηχανισμών που λειτουργούν με διαφάνεια κατά την εφαρμογή και εποπτεία τους·
- στήριξη των μεταρρυθμίσεων και της ορθής λειτουργίας των εκλογικών συστημάτων, της εκλογικής διοίκησης και των εκλογικών διαδικασιών σε εθνικό και τοπικό επίπεδο· στήριξη για την καθιέρωση θεσμοθετημένων μηχανισμών έκφρασης των απόψεων του πληθυσμού (π.χ. δημοψηφίσματα)·
- ενίσχυση των δυνατοτήτων (= θεσμική και προσωπική τεχνογνωσία και ικανότητες, δυνατότητες στον τομέα της οργάνωσης, του σχεδιασμού, της εφαρμογής και της εποπτείας) των αναδυόμενων και ήδη υφιστάμενων δημόσιων οργανισμών και μη κυβερνητικών οργανώσεων σε αυτόν τον τομέα, με την παροχή τεχνικής βοήθειας, κατάρτισης και ενημέρωσης (με ειδικότερη επικέντρωση στις διεθνείς συμφωνίες και κανόνες που αφορούν τα δικαιώματα του ανθρώπου, τα δημοκρατικά συστήματα και τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων καθώς και τη διαφανή και χρηστή διαχείριση των πόρων του δημοσίου, με σεβασμό του κράτους δικαίου)·
- στήριξη για την ενίσχυση των δυνατοτήτων που διαθέτουν τα όργανα τα οποία είναι αρμόδια για τη συλλογή στατιστικών πληροφοριών στον τομέα του ελέγχου, καθώς και των συνδεόμενων με αυτά μηχανισμών, σύμφωνα με συγκρίσιμους κανόνες σε διεθνές επίπεδο·
- στήριξη για την επίτευξη πολλαπλασιαστικού αποτελέσματος από τη λειτουργία των σχετικών ιδρυμάτων κατάρτισης (σχολή δημόσιας διοίκησης, σχολή αστυνομίας, δικηγορικοί σύλλογοι)·

- στήριξη για τη βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη, με την παροχή συνδρομής σε όργανα τύπου "συνηγόρου του πολίτη" και με την ελεύθερη πρόσβαση στην αντίστοιχη πληροφόρηση·
- στήριξη για την ενίσχυση του ρόλου και των δυνατοτήτων των ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης και των επαγγελματικών προσόντων των δημοσιογράφων με την παροχή επιμόρφωσης·
- στήριξη για την επίτευξη θεσμικών μεταρρυθμίσεων και την κατάρτιση κωδίκων δεοντολογίας στο πλαίσιο της δημόσιας διοίκησης, προκειμένου να βελτιωθεί η διαφάνεια και η υπευθυνότητα κατά τη διαχείριση των πόρων του δημοσίου· και
- ενίσχυση θεσμικών οργάνων (Εισαγγελία, επιτροπές κατά της διαφθοράς κ.λπ.) και μηχανισμών που ασκούν δημόσια εποπτεία της δράσης των αρχών σε εθνικό και τοπικό επίπεδο και υποβάλλουν τακτικές εκθέσεις σε αυτόν τον τομέα, με στόχο την καταπολέμηση και τη δίωξη της διαφθοράς και της δωροληψίας.

150. Στήριξη με βάση τα αποτελέσματα για την ενίσχυση των δυνατοτήτων των οργανισμών του δημοσίου και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης :

- στήριξη οργανωτικών και επιχειρησιακών μεταρρυθμίσεων της δημόσιας διοίκησης με στόχο τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς της·
- στήριξη νομοθετικών και δικαστικών μεταρρυθμίσεων και του εκσυγχρονισμού του δικαστικού συστήματος, συμπεριλαμβανομένου του εκσυγχρονισμού της διοίκησης και της επαγγελματικής κατάρτισης των δικαστών·
- ενίσχυση της διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών με την παροχή στήριξης για την καθιέρωση ενός διαφανούς οργανωτικού συστήματος, το οποίο θα καθορίζει τις αρμοδιότητες, τους κανονισμούς και τους μηχανισμούς ελέγχων καθώς και τις ισορροπίες μεταξύ των εξουσιών, συμπεριλαμβανομένης της παροχής των απαιτούμενων προσόντων σε όλα τα επίπεδα αρμοδιοτήτων·
- στήριξη και παροχή τεχνικής βοήθειας για την επιτάχυνση των μεταρρυθμίσεων του τραπεζικού και του χρηματοπιστωτικού τομέα·
- παροχή συνδρομής (μεταρρυθμίσεις, απόκτηση ικανοτήτων) για τη βελτίωση της διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων του δημοσίου και τη μεταρρύθμιση των διαδικασιών ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων· και
- παροχή συνδρομής για την υλοποίηση της αποκέντρωσης σε πολιτικό, διοικητικό, οικονομικό και δημοσιονομικό επίπεδο.

151. Αποκατάσταση ή ενίσχυση των δυνατοτήτων κρίσιμων τομέων του δημοσίου και των οργάνων που απαιτούνται για την κατάλληλη λειτουργία κοινωνιών με βάση την οικονομία αγοράς, ιδίως με την παροχή ενίσχυσης (τεχνική βοήθεια, κατάρτιση) για τα εξής :

- την ανάπτυξη νομικών και ρυθμιστικών ικανοτήτων που απαιτούνται για τη λειτουργία μιας οικονομίας αγοράς, συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής ανταγωνισμού και της πολιτικής καταναλωτών·
- τη βελτίωση των ικανοτήτων ανάλυσης, σχεδιασμού, διατύπωσης και υλοποίησης πολιτικών, ιδίως στους τομείς της οικονομίας, της κοινωνίας, του περιβάλλοντος, της έρευνας, της έρευνας και τεχνολογίας και της καινοτομίας·
- τον εκσυγχρονισμό, την ενίσχυση και τη μεταρρύθμιση χρηματοπιστωτικών και νομισματικών ιδρυμάτων και για τη βελτίωση των διαδικασιών·
- τη δημιουργία, σε επίπεδο τοπικών κοινωνιών και τοπικής αυτοδιοίκησης, των θεσμικών οργάνων που απαιτούνται για την αποτελεσματική εφαρμογή της πολιτικής αποκέντρωσης και για την αύξηση της συμμετοχής του πληθυσμού στην αναπτυξιακή διαδικασία· και
- την ανάπτυξη ικανότητας σε κρίσιμους τομείς, όπως είναι οι διεθνείς διαπραγματεύσεις και η διαχείριση και ο συντονισμός της εξωτερικής βοήθειας.

152. Παροχή στήριξης (μέσω τεχνικής βοήθειας, κατάρτισης κ.λπ.) για την ανάπτυξη των δυνατοτήτων των μη κρατικών φορέων και για την ενίσχυση διαρθρώσεων ενημέρωσης, διαλόγου και διαβούλευσης μεταξύ αυτών και των εθνικών αρχών όσον αφορά όλους τους τομείς και τα επίπεδα.

153. Η Κοινότητα, στο πλαίσιο των προσπαθειών που καταβάλλει για την παροχή συνδρομής, οφείλει να προσφεύγει συχνότερα στην αξιοποίηση της τοπικής εμπειρίας.

5. ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

154. Οι ακόλουθοι τομείς αναφέρονται απλώς προς υπόμνηση. Ειδικότερα κείμενα θα καταρτιστούν ανάλογα με την εξέλιξη των αναγκών της συνεργασίας και εφόσον ζητηθεί από το συμβούλιο των υπουργών.

5.1. Πολιτική ανταγωνισμού

155. Προς υπόμνηση

5.2. Προστασία δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας

156. Προς υπόμνηση

5.3. Τυποποίηση και πιστοποίηση

157. Προς υπόμνηση

5.4. Υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά μέτρα

158. Προς υπόμνηση

5.5. Εμπόριο και περιβάλλον

159. Προς υπόμνηση

5.6. Εμπόριο και κανόνες εργασίας

160. Προς υπόμνηση

5.7. Πολιτική καταναλωτών και προστασία της υγείας των καταναλωτών

161. Προς υπόμνηση

6. ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ

162. Η συνεργασία προωθεί συμμετοχικές προσεγγίσεις στο πλαίσιο των οποίων αναγνωρίζεται ο συμπληρωματικός ρόλος και η συμβολή των κρατικών και μη κρατικών φορέων στο πλαίσιο των στρατηγικών συνεργασίας. Οι βέλτιστες πρακτικές για τη συμμετοχή μη κρατικών φορέων και για την αποκεντρωμένη συνεργασία συλλέγονται και υφίστανται τακτική ενημέρωση για τους σκοπούς της παρούσας επιτομής κειμένων.

6.1. Ενημέρωση των μη κρατικών φορέων και διαβουλεύσεις με αυτούς

163. Στο πλαίσιο των στρατηγικών συνεργασίας ΑΚΕ-ΕΕ οι μη κρατικοί φορείς τηρούνται ενήμεροι και ζητείται η άποψή τους σύμφωνα με τις διατάξεις της συμφωνίας. Η συνεργασία σε αυτόν τον τομέα διέπεται από τις ακόλουθες αρχές:

- η ανταλλαγή απόψεων και η δημοκρατία αλληλοσυνδέονται·
- οι ενδιαφερόμενες χώρες και πληθυσμοί ενστερνίζονται τις αναπτυξιακές στρατηγικές·
- η ευρύτερη συμμετοχή μιας ενεργούς και οργανωμένης κοινωνίας πολιτών και του ιδιωτικού τομέα στην αναπτυξιακή διαδικασία, ιδίως σε τομείς που αφορούν άμεσα ή επηρεάζουν αυτούς τους φορείς ή στους οποίους αυτοί διαθέτουν συγκεκριμένη αρμοδιότητα· και
- ανάληψη πρωτοβουλίας από μη κρατικούς φορείς.

164. Προκειμένου να αξιοποιηθεί πλήρως η συμφωνία εταιρικής σχέσης, στο πλαίσιο της συνεργασίας ενθαρρύνονται και διευκολύνονται οι προσπάθειες που καταβάλλουν μη κρατικοί φορείς τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο για την αξιολόγηση των αναγκών τους και την επεξεργασία προτάσεων για την εκτέλεση προγραμμάτων ενίσχυσης των θεσμικών ικανοτήτων τους με τους ακόλουθους στόχους :

α) θα αναπτυχθεί η ικανότητα αυτών των φορέων να οργανώνονται και να δομούνται μέσω των εξής :

- καταγραφή/αξιολόγηση των υφιστάμενων μηχανισμών και διαρθρώσεων·
- ανάπτυξη των κατάλληλων δικτύων πληροφόρησης και επικοινωνίας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο· και
- ανταλλαγή εμπειρίας·

β) να αναπτύσσουν ειδικευμένες δυνατότητες προκειμένου να είναι σε θέση να αναλύουν οικονομικά και κοινωνικά θέματα και να προβαίνουν σε συστάσεις όσον αφορά την υιοθέτηση πολιτικών κατευθύνσεων, με ιδιαίτερη έμφαση στην ικανότητα αυτών των φορέων :

- να εντοπίζουν τους περιορισμούς που παρουσιάζονται όσον αφορά την ανάπτυξη επιχειρήσεων, την ανταγωνιστικότητα, τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, τις κοινωνικές ανάγκες, τις απαιτούμενες μεταρρυθμίσεις του ρυθμιστικού και διοικητικού πλαισίου·
- να συντάσσουν προτάσεις έργων/προγραμμάτων·
- να αναπτύσσουν διαπραγματευτικές ικανότητες·
- να αναπτύσσουν ικανότητες σε επίπεδο ανθρώπινου δυναμικού και αντιπροσωπευτικών οργανώσεων καθώς και σε επίπεδο των μελών αυτών.

165. Στον τομέα της πληροφόρησης, η συνεργασία επικαλύπτει τις ακόλουθες πτυχές :

- ενημέρωση μη κρατικών φορέων για την εν γένει συμφωνία εταιρικής σχέσης, για το διάλογο προγραμματισμού με την κυβέρνηση, για τις εθνικές στρατηγικές στήριξης για τις λεπτομέρειες πρόσβασης στους χρηματοδοτικούς πόρους·
- διευκόλυνση του διαλόγου μεταξύ μη κρατικών φορέων εντός και μεταξύ χωρών ΑΚΕ και μεταξύ των χωρών ΑΚΕ και αντιπροσώπων της ΕΕ/ΕΚ·
- ενθάρρυνση των δραστηριοτήτων των υφιστάμενων διαρθρώσεων επαφής, όπως είναι η επιτροπή παρακολούθησης ΑΚΕ-ΕΚ της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, το επιχειρηματικό φόρουμ ΑΚΕ, το φόρουμ κοινωνίας πολιτών ΑΚΕ και το φόρουμ τοπικής αυτοδιοίκησης ΑΚΕ, και η παροχή στήριξης σε αυτό το πλαίσιο για τη συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς και φορείς όπως είναι η ΔΟΕ, η UNICEF, καθώς και μεταξύ των εταίρων ΜΚΟ των Κρατών ΑΚΕ και της ΕΕ· και
- αποσαφήνιση και ενίσχυση του ρόλου των αντιπροσωπιών της ΕΕ, ιδίως με τον ορισμό ενός υπαλλήλου επαφής που είναι υπεύθυνος για τις σχέσεις με τους μη κρατικούς φορείς, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στις πληροφορίες, της παροχής τεχνικών συμβουλών και της διευκόλυνσης του διαλόγου.

166. Στον τομέα των διαβουλεύσεων, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ:

- των διαβουλεύσεων όσον αφορά τις αρχές της δημοκρατίας αφενός (που διενεργούνται μέσω θεσμοθετημένων διαδικασιών οι οποίες καθορίζονται στη συμφωνία, μέσω του πολιτικού διαλόγου και μέσω του ρόλου του Συμβουλίου των Υπουργών και της μεικτής κοινοβουλευτικής συνέλευσης)· και
- των διαβουλεύσεων στο πλαίσιο των εθνικών αναπτυξιακών στρατηγικών, που πραγματοποιούνται μέσω του μηχανισμού επανεξέτασης που προβλέπεται στη διαδικασία προγραμματισμού την οποία προβλέπει η συμφωνία (εθνικές στρατηγικές στήριξης) και μέσω της υποβολής εκθέσεων των αντιπροσώπων ΑΚΕ σε μέλη της επιτροπής παρακολούθησης ΑΚΕ-ΕΕ.

167. Όσον αφορά τις διαβουλεύσεις για τις αναπτυξιακές στρατηγικές, η συνεργασία διευκολύνει την επεξεργασία των κατάλληλων ευέλικτων μηχανισμών διαλόγου μεταξύ της κυβέρνησης και μη κρατικών φορέων, με τους ακόλουθους στόχους :

- διάδοση πληροφοριών για τη στρατηγική εθνικής ανάπτυξης, τη στρατηγική εθνική στήριξη και τις τομεακές στρατηγικές·
- καθιέρωση διαρθρωμένου διαλόγου σχετικά με τις αναπτυξιακές πολιτικές, συμπεριλαμβανομένης της εμπορικής πολιτικής, της μακροοικονομικής πολιτικής, των οικονομικών και κοινωνικών κανονισμών και των τομεακών πολιτικών· και
- διασφάλιση ότι οι μη κρατικοί φορείς συμμετέχουν δεόντως στη διαδικασία που οδηγεί στον καθορισμό των εθνικών στρατηγικών ΑΚΕ-ΕΕ και των τομεακών προτεραιοτήτων, σύμφωνα με τις επιμέρους συνθήκες κάθε χώρας.

6.2. Αποκεντρωμένη συνεργασία

168. Η αποκεντρωμένη συνεργασία αποτελεί κατά κύριο λόγο έναν άλλο τρόπο υλοποίησης της συνεργασίας, στο πλαίσιο του οποίου οι φορείς (με όλη τους την ποικιλομορφία) τίθενται στο επίκεντρο της διαδικασίας συνεργασίας.

169. Οι αποκεντρωμένοι φορείς, περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τις τοπικές κρατικές αρχές, τις τοπικές ενώσεις και ομάδες, τις διαρθρώσεις παροχής υπηρεσιών στο πληθυσμό, τις διαρθρώσεις στήριξης της ανάπτυξης, τις ομοσπονδιακές διαρθρώσεις/τα δίκτυα και τους ιδιωτικούς φορείς. Το φάσμα αυτών των φορέων είναι ηθελημένα πολύ ευρύ, γεγονός που αντικατοπτρίζει την επιθυμία των μερών να δέχονται πρωτοβουλίες που απορρέουν από διάφορους τομείς μιας πλουραλιστικής κοινωνίας πολιτών.

170. Η αποκεντρωμένη συνεργασία βασίζεται σε πέντε κύριες ιδέες:

- την ενεργό συμμετοχή ("ανάληψη ευθυνών") κάθε είδους φορέων·
- την επιδίωξη συνεννόησης και συμπληρωματικότητας μεταξύ των διαφόρων φορέων (συνοχή μεταξύ των πρωτοβουλιών που αναλαμβάνουν διάφοροι φορείς στο πλαίσιο μιας προγραμματισμένης προσέγγισης)·
- την αποκεντρωμένη διαχείριση (αρχή της επικουρικότητας)·

- την υιοθέτηση μιας "προσέγγισης-διαδικασίας", στο πλαίσιο της οποίας η διάρκεια αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο.
- την προτεραιότητα που αποδίδεται στην ενίσχυση των θεσμικών ικανοτήτων και στη θεσμική ανάπτυξη.

171. Τα προγράμματα αποκεντρωμένης συνεργασίας εξετάζονται κυρίως σύμφωνα με τρεις πρωταρχικούς άξονες παρέμβασης :

- στήριξη της διαδικασίας αποκέντρωσης, που αποσκοπεί στην εμφάνιση θεμιτών και αποτελεσματικών συστημάτων τοπικής αυτοδιοίκησης.
- στήριξη πρωτοβουλιών και δυναμικών τοπικής ανάπτυξης.
- στήριξη του πολιτικού και κοινωνικού διαλόγου, με σκοπό τη διασφάλιση της συμμετοχής των ανάντη αποκεντρωμένων φορέων κατά το στάδιο της χάραξης πολιτικών και του προγραμματισμού.